Ўзбекистон овози

Газетага 1918 йил 21 июнда асос солинган

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

● Газета: «Иштирокиюн» (1918 — 1920). «Қизил байроқ» (1920 — 1923 й.). «Туркистон» (1923—1924 й). «Қизил Ўзбекистон» (1924—1964 й). «Совет Ўзбекистони» (1964—1991 й.) номи билан чоп этилган, ҳозир «Ўзбекистон овози» (1991 йил 1 сентябрдан) номи билан чиқмоқда.

№ 168 (21. 267) 1992 йил 26 август, чоршанба

ОБУНАЧИГА — 1 СУМ 50 ТИЙИН. СОТУВДА — КЕЛИШИЛГАН НАРХДА.

Ислом КАРИМОВ:

Ўзбекистон—келажаги буюк давлат. Бу—мустақил, демократик, ҳуқуқий давлатдир. Бу—инсонпарварлик қоидаларига асосланган, миллати, дини, ижтимоий аҳволи, сиёсий эътиқодларидан қатъи назар фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаб берадиган давлатдир.

(«ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЎЗ ИСТИҚЛОЛ ВА ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИ» РИСОЛАСИДАН).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

1992 ЙИЛ 1 СЕНТЯБРДАН НАФАҚАЛАР, СТИПЕНДИЯЛАР ҲАМДА БЮДЖЕТ ҲИСОБИДАГИ ТАШКИЛОТЛАР ХОДИМЛАРИНИНГ ИШ ҲАҚИ МИҚДОРЛАРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг бир йиллиги байрами муносабати билан:

1. Республика ҳудудида иш ҳақи ва меҳнат нафақасининг энг оз миқдори ойига 1250 сўм қилиб белгилансин.

1992 йил 1 сентябрдан бошлаб фуқаролар иш стажининг оз-кўплигига ва хизматларига қараб меҳнат нафақаларининг табақалаштирилган миқдорлари жорий этилиб, бунда мазкур Фармонда белгиланган энг оз миқдор асос қилиб олинсин.

2. Улуғ Ватан урушининг қатнашчилари ва ногиронларига энг оз миқдори 1600 сўм бўлишини мўлжаллаб нафақалар миқдори белгилансин, бунда Улуғ Ватан уруши III гуруҳ ногиронлари нафақаларининг миқдори энг оз иш ҳақи даражасигача етказилсин.

3. Бюджет ҳисобидаги муассасалар ва ташкилотлар ходимларининг иш ҳақи 25 фоиз оширилсин.

4. Фуқароларнинг солиқ олинмайдиган даромадларининг энг паст даражаси ойига 1250 сўм миқдорида белгилансин.

Меҳнаткашлар барча тоифаларининг ўртача иш ҳақи умуман оширилишини ҳисобга олиб, ойига 5250 сўмгача бўлган иш ҳақидан олинадиган даромад солиғининг энг кам миқдори (12 фоиз) белгилансин.

5. Олий ўқув юртлари талабаларининг стипендиялари, техникумлар ҳамда қийим-бош ва овқат билан таъминланмайдиган ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари 1,5 баравар кўпайтирилсин, бунда имтиёзли овқатланиш учун ҳар ойлик қўшимча тўловларнинг аввалги миқдорлари бекор қилинсин. Талабаларнинг ошхоналари ва буфетларида тушлик овқатларнинг қийматидан 50 фоизли чегирмалар сақлаб қолинсин.

6. Республика вазирликлари, идоралари, уюшмалари, концернлари, корхоналари ва хўжаликлари меҳнат унумдорлигини ва ишлаб чиқариш (ишлар ва хизматлар) ҳажмларини тегишли даражада оширишни таъминлаган тақдирда ушбу Фармонда белгиланган энг оз миқдорни ҳисобга олиб, ишловчиларнинг маошини янада оширсинлар.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1992 йил 27 июндаги 433-сон Фармони 4, 5, 6-бандлари ва 3-бандининг имтиёзли овқатланиш учун ойлик қўшимча ҳақ тўлаш тўғрисидаги қисми ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

8. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддат ичида ушбу Фармонни рўёбга чиқаришга оид ташкилий чора-тадбирларни кўзда тутувчи қарор қабул қилсин.

9. Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1992 йил 25 август.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎРТОҚ Н. ҚАЮМОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВАЗИРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ Норбек Қаюмов Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1992 йил 25 август.

ТАНИШИНГ: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРИ

Норбек ҚАЮМОВ

Норбек Қаюмов 1942 йил 3 мартда Жиззах вилояти Бахмал районидаги «Бахмал» (ҳозирги А. Усанов номли) давлат хўжалигининг Қорабулоқ қишлоғида туғилди. У 1965 йилда Самарқанд қишлоқ хўжалик институтини муваффақиятли тугаллаб, ўша йили Сайхунобод (собиқ Ворошилов) районидаги «Гулистон» давлат хўжалигида катта агроном бўлиб иш бошлади.

Совет Армияси сафларида хизмат қилиб қайтган Норбек Қаюмов 1967—74 йилларда ҳозирги Шароф Рашидов районидаги (собиқ Ильич) Шароф Рашидов номли (собиқ «Правда») давлат хўжалигида катта агроном, сўнг бош агроном лавозимларида ишлади. 1974—75 йилларда Шароф Рашидов районида ўсимликларни ҳимоя қилиш отрядининг бошлиғи бўлди. 1975-78 йилларда Шароф Рашидов номли давлат хўжалигида бош агроном ўринбосари ва бош агроном, 1978-86 йилларда эса Меҳнатобод районидаги Охунбобоев номли давлат хўжалигида директор бўлди. 1986 йилда Жиззах вилояти агросаноат бирлашмасида пахта ва бошқа турдаги ўсимликларни етиштириш бўлими бошлиғи лавозимида ишлади. У 1986-90 йилларда „Дўстлик районидаги «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалигини бошқарди.

Норбек Қаюмов 1990-92 йилларда Ўзбекистон Компартияси Дўстлик район комитетининг биринчи котиби ҳамда шу район халқ депутатлари район Кенгашининг раиси эди. 1992 йилда у шу район ҳокими қилиб сайланди.

Норбек Қаюмов Халқ демократик партиясининг аъзоси, олим-агроном. Ҳукумат мукофотлари билан тақдирланган.

● *«МУСТАҚИЛЛИК—МЕНИНГ ИФТИХОРИМ» ФОТОКОНКУРСИГА*

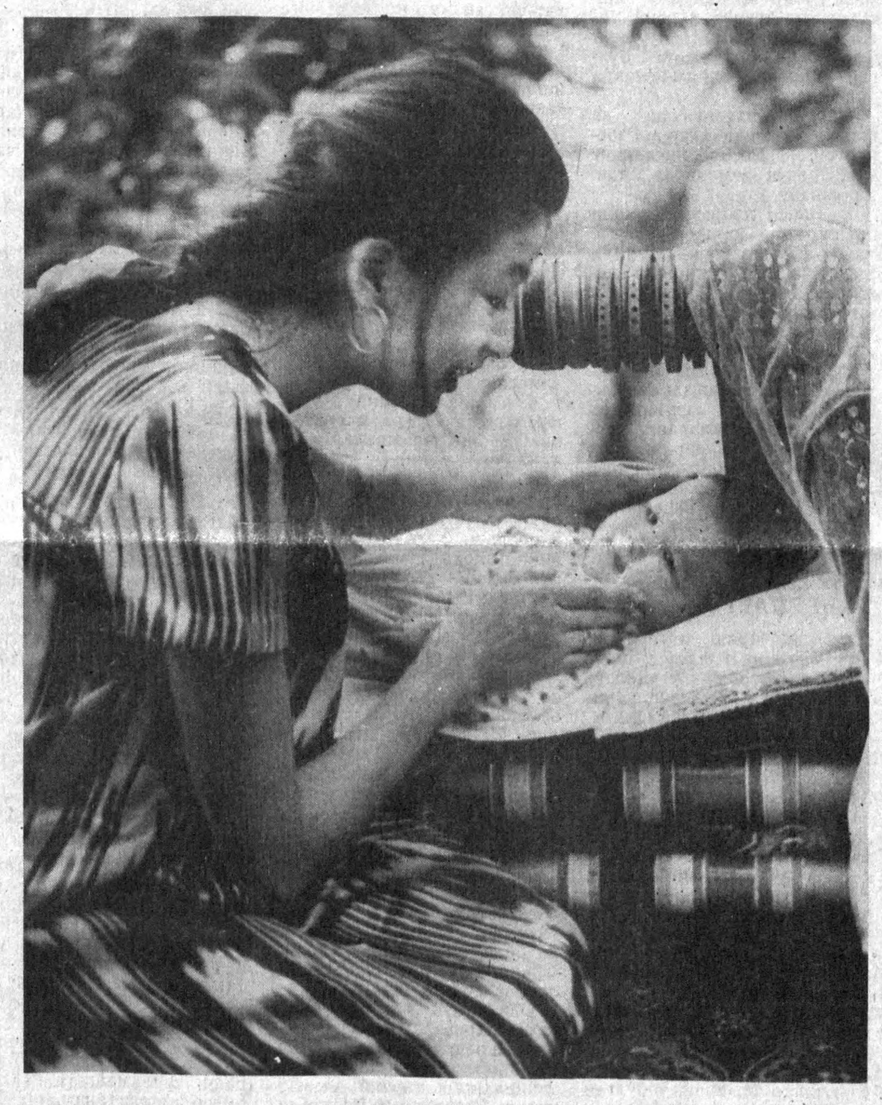

ВАТАНИМНИНГ ҲУР, МУСТАҚИЛ БЎЛГАНИ: ОВУНЧОҒИМ, БАХТ-ИҚБОЛИНГ КУЛГАНИ!

С. МАҲКАМОВ олган фотолавҳа.

ДЎСТЛАР МАСЛАҲАТИ— ОЛТИНДАН ҚИММАТ

МУСОБАҚАДОШЛАР ҲУЗУРИДА

● Қорақалпоғистон Республикаси ва Сурхондарё вилоятидан келган ўзаро текшириш гуруҳи вакиллари Бухоро вилояти давлат ва жамоа хўжаликларида бўлиб, дала меҳнаткашларининг ишлари билан танишдилар.

Ромитан районидаги «Боғи Туркон» давлат хўжалигида фаоллар йиғилиши бўлди. Йиғилишда қорақалпоғистонлик ва сурхондарёлик мусобақадошлар текширув якунлари ҳақида ахборот бердилар. Олот, Ғиждувон ва Когон районларида пахтанинг ривожи чакки эмаслиги, лекин Шофиркон, Вобкент, Жондор районларидаги айрим хўжаликларда дала ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилгани қайд этилди.

Йиғилишда Бухоро вилояти ҳокими Д. Ёдгоров сўзга чиқди.

● Жиззах вилоятининг шу вилоят ҳокими Э. Турсунов бошчилигидаги қишлоқ хўжалик ходимлари вакиллари Андижон вилоятн районларида бўлиб, пахтакорлар, боғбонлар ва чорвадорларнинг ишлари билан қизиқдилар.

Мусобақадошлар Янги Булоқбоши районига қарашли Жўраполвон Ёойипов номидаги жамоа хўжалигида бўлиб ўтган йиғилишда ҳосил тўплашнинг аҳволини таҳлил этиб, ғўзага ишлов беришни жадал давом эттириш зарурлигини айтдилар, андижонликлар йилни қишлоқ хўжалигининг барча соҳаларида яхши натижа билан якунлайдилар, деб ишонч билдирдилар.

(ЎзА).

● *Юртбошига ёзилган мактублардан*

«КЎП НАРСАЛАРНИ БИЛГИМ КЕЛАДИ»

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, ҲУРМАТЛИ ПРЕЗИДЕНТИМИЗ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВ!

Сизни республикамиз Мустақиллигининг бир йиллиги билан табриклайман!

Сизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилайман.

Сиз бизни ота-онамиз бағрида тинч ва осойишта яшашимиз, ўқишимиз учун кеча-кундуз тинмай ҳаракатлар қиляпсиз.

Сизни таърифлаш учун шоирларимиз айтгандай, ўзимиздаги сўзлар хазинасининг мулки етмайди.

Агар керак бўлса, жонимни ҳадя қилай десам, бу кичкина жоним етмайди. Шахсан мен сизни болалик, ўқувчилик йилларингиз ҳақида кўп нарсаларни билгим келади. Ўйлайманки, республикамиздаги барча ўқувчилар ҳам мустақиллигимиз асосчиси бўлган ҳимоячимиз—сиз ҳақингизда билишни истайдилар.

Мен ҳақимда билмоқчи бўлсангиз, эндигина 9 ёшга тўлдим, лекин 6-синфда ўқийман. 1989 йили Тошкент шаҳридаги 84-мактабнинг биринчи синфига ўқишга бордим, яхши ўқиганим учун мени 3-синфга кўчиришди. 1991 йилда эса 3-синфдан 5-синфга кўчиришди.

Республикамиз Мустақиллигининг бир йиллик байрамини нишонлаш арафасида сизга ўқувчилик ваъдамни бериб, тинмай ўқиб, ўрганиб узоғи билан 12—13 ёшимда 11-синфни тамомлаб, олий ўқув юртига кираман.

Насиб этса, тамомлаб, Республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш учун бор кучимни, билимимни аямайман.

Салом билан
Мурод Мирзо Шарифжон ўғли.

Одатда байрам яқинлашгани сари одамларнинг ташвиши кўпаяди. Ёр-дўстларни қутлаш, совға-саломлар харидлаш, келган табрикномаларга жавоб йўллаш... Бундай ширин ташвишлардан ҳатто мамлакат Президенти Ислом Каримов ҳам холи эмас. Президент девонига, юртбошига келаётган хатлар, табрик телеграммалари ва хабарлар кунба-кун кўпаяётгани буни айтиб турибди. Ахир, неча асрлардан буён қон ютиб кутилган истиқлол айёми яқинлашмоқда! Юрт, шукурки, тинч. Эрта-индин янада обод бўлгуси. Шундай экан, ватандошларимиз, хориждаги биродарларимиз бу ишларнинг бошида турган киши — Ислом Каримовни байрам билан табриклагиси келиши табиий.

Лекин юқорида сиз ўқиган мактуб, ҳатто хат-хабарларга мудом кўмилиб ўтирувчи девон муншийларини-да, ҳайратга солади.

Тўққиз ёшли бола Президентга хат ёзиб, уни байрам билан қутласа. Бунинг устига, тенгдошлари ҳали алифбони дурустроқ ўрганмасидан, у 6-синфга кўчса, ҳайратланарли эмасми! Тағинда қизиғи — алгебра инглиз тилига қизиқса, қизиқиш нима, мамлакат ойнаи жаҳонида шу мавзудаги махсус кўрсатувни олиб борса. Энг замонавий компьютерлар билан тиллашиб, уларда бемалол дастурлар туза олса...

Келинг «туф-туф» — дейлигу, таърифимизни шунинг билан тугата қолайлик. Уни, барча фарзандларимизни ёмон кўздан асрасин. Элимиздан бундай умидли ёшларнинг чиқаётганидан қувонайлик. Муҳими, шу серташвиш замонда уларни асраб-авайлайлик!..

(ЎзА).

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»ГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

МУШТАРИЙЛАР КЎПАЯДИ

● Гурлан районидаги «Вазир» (собиқ «Коммунизм») жамоа хўжалиги вақтли нашрларга обуна бўлишда вилоятда доимо етакчи. Айниқса хўжаликда «Ўзбекистон овози»нинг муштарийлари кўп.

Бунда хўжалик бошланғич партия ташкилоти ва унинг котиби Қ. Исмоиловнинг ҳиссаси ҳам катта. Ташвиқот-тарғибот ишлари намунали йўлга қўйилганлиги боис жорий йилнинг иккинчи ярми учун қайта обуна тўплашда «Ўзбекистон овози» муштарийларининг сафи 109 нафар кишига кўпайди. Ҳозирги иқтисодий қийинчиликлар ва қимматчиликка қарамай, хўжаликда вақтли матбуотга, шу жумладан, «Ўзбекистон овози»га обуна қизғин бормоқда.

«Вазир» наинки районда, балки вилоятдаги энг йирик жамоадир. Қишлоқда ўндан ортиқ миллат вакиллари аҳил ва ҳамжиҳат яшаб, пахта ва бошқа деҳқончилик экинларидан муттасил юқори ҳосил етиштирмоқда. Жамоат чорвачилиги, ёрдамчи хўжаликлар тобора юксалиб катта иқтисодий даромад манбаига айланаётир. Жорий йилда хўжаликда 2476 гектар майдонда пахта, 1521 гектар ерда шоли етиштирилмоқда. Учта гишт заводи, консерва заводи, 60 гектарли балиқчилик фабрикаси, фаолият кўрсатмоқда.

— Ана шунинг учун ҳам элдошларимиз обунадан қочишмайди, — дейди мамнунлик билан «Ўзбекистон овози» рўзномасига обуна тўплаш бўйича таҳририят совриндори бўлган Қ. Исмоилов. — Ҳозир келаси йил учун вақтли нашрларга обуна тўплаш ишларини бошлаб юборганмиз. Ишончим комилки, «Ўзбекистон овози» рўзномаси муштарийлари сони янада ортади. Бу борада бошланғич ташкилотимиз ҳисобидаги партия аъзоларимиз ҳам фаоллик кўрсатадилар. Яқинда ташкилотимизда фаол муштарий ва меҳнат фахрийларидан О. Маткаримов, М. Эшчонов, Б. Ким, ёшлардан Ш. Эрназаров, Д. Худойберганова ва бошқаларга партия билетларн ҳам биринчи бўлиб топширилди.

Э. МАДРАҲИМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

● ИСТИҚЛОЛГА БАҒИШЛАНДИ

● Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашининг ташаббуси билан республикамизнинг бир гуруҳ ижодкорлари вилоятларда бўлиб, меҳнаткашлар билан учрашмоқдалар. Учрашувлар истиқлолимизнинг бир йиллигига бағишланган.

Ана шундай учрашувлар Тошкент, Андижон ва Фарғона вилоятларида бўлганлигини хабар қилган эдик. Бугун мухбирларимизнинг ижодкорларнинг Қашқадарё ва Жиззах вилоятлари меҳнаткашлари билан учрашувлари ҳақидаги хабар ва мақоласини ўқийсиз.

ИЖОДКОРЛАР ХАЛҚ ОРАСИДА

● Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгаши ташаббуси билан Қашқадарё воҳасига ташриф буюрган бир гуруҳ адиб ва шоирлар «Қарши-қурилиш индустрия» ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси, Шаҳрисабз ва Ғузор районлари меҳнаткашлари билан учрашувлар ўтказишди.

Истеъдодли шоир И. Эшбек, фантаст ёзувчи, «Сирли олам» журнали бош муҳаррири Ҳ. Шайхов лар Ўзбекистон мустақиллиги бир йиллигининг халқимиз ҳаётидаги ўрни, тарихий аҳамияти ҳақида гапирдилар. Ижодларидан намуналар ўқиб, саволларга жавоблар бериш ди. Ўзбекистон ХДП Қашқадарё вилоят кенгашида амалий мулоқот бўлиб ўтди.

Ижодкорларнинг меҳнаткашлар билан учрашувларида Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашининг масъул ходими Р. Абдуллаев, Ўзбекистон ХДП Қашқадарё вилоят кенгаши биринчи котиби Ф. Омонов қатнашдилар.

Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашининг ташаббуси билан ижодкорларнинг жойларда республика мустақиллиги кунига бағишлаб ўтказилаётган учрашувлари Жиззах вилоятида давом этди.

— Мустақиллик байрами арафасида ижодкорларнинг дала меҳнаткашлари билан бўлаётган учрашувлари Жиззах вилоятида айниқса қизиқарли, таъсирчан ўтади, деган умиддамиз. Зеро Жиззах халқи мустақилликка интилган юртимизнинг доимо олдинги сафларида бўлган, — деди Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашининг иккинчи котиби М. Қиргизбоев вилоят кенгашида бўлган суҳбат чоғида. — Қолаверса бу воҳа ажойиб ижодкорларни етиштирган ва ниҳоят атоқли давлат арбоби, ёзувчи Ш. Рашидов таваллудининг 75 йиллик тантаналарига тайёргарлик жараёни меҳнаткашлар билан бўладиган мулоқотларда ҳам ижобий акс этса ажабмас.

Ижодкорлар туруҳи — иқтидорли шоир Муҳаммад Юсуф, ёзувчи Оқилжон Ҳусанов, танқиди журналист Шуҳрат Жабборов лар вилоят ҳокими Эркин Турсунов билан учрашдилар. Ҳоким уларга мустақиллик шарофати билан вилоятда амалга оширилаётган ишлар ҳақида батафсил гапириб берди. Шундан сўнг ижодкорларнинг шаҳар зиёлилари билан учрашуви бўлиб ўтди.

— Мустақиллик нималигини Жиззах халқи яхши билади, — деди ёзувчи О. Ҳусанов ўз сўзида. — Ўтган асрда ҳам, XX асрнинг бошларида ҳам бу халқ мустамлакачиликка қарши дадил бош кўтариб чиққан. Энди эса мустақилликка эришган жумҳуриятнинг иқтисодий, сиёсий жиҳатдан мустаҳкам бўлишини таъминлашда фидокорона меҳнат қилаётганлиги таҳсинга лойиқ. Ғаллаорол райони чорвадорлари, ғаллакор ва боғбонлари билан бўлган мулоқот чоғида сўз олган «Муштум» журнали бош муҳаррири ўринбосари Ш. Жабборов ҳозирги тақчиллик ва қийинчиликларнинг асл сабаблари баъзан нотўғри талқин қилинаётганлиги тўғрисида далилларга таяниб гапирганида унинг сўзлари кўпчиликни мунозарага жалб этди.

Районнинг Амир Темур номли ширкат хўжалиги томошахонасига тўпланганлар Муҳаммад Юсуфнинг ҳар бир шеъри ва унинг шеърлари билан бадиий ҳаваскорлар томонидан ижро этилган қўшиқларни гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

Жиззах районидаги Ҳ. Олимжон номли давлат хўжалигининг Нишонбой Турсунматов бригадаси дала шийпонига ҳатто қўшни хўжаликлар меҳнаткашлари, шеърсевар ёшлар ҳам тўпланишганди. Ижодкорлар бригада пахтакорларининг юз гектарли майдондаги ғўзасининг ҳолати етиштираётган мева-сабзавот ва полиз маҳсулотлари сифати билан қизиқиб, кўрган ишларидан қаноат ҳосил қилдилар.

Зиёлилар, дала меҳнаткашлари билан бўлган учрашувлар, суҳбатлар чоғида пойтахтлик ижодкорларга вилоят ҳокимининг ўринбосари И. Умрзоқов, ХДП вилоят кенгашининг биринчи котиби А. Азимов ҳамроҳлик қилдилар.

Б. САТТОРОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»НИ ЎҚИШНИНГ ЯГОНА ЙЎЛИ—УНГА ОБУНА БЎЛИШДИР...

● ОБУНА БАҲОСИ:
● БИР ЙИЛГА 384 СУМ,
● 6 ОЙГА — 192 СУМ,
● 3 ОЙГА — 96 СУМ.

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

УМУМИЙ ҲАРБИЙ МАЖБУРИЯТ ВА ҲАРБИЙ ХИЗМАТ ТЎҒРИСИДА

I боб. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Умумий ҳарбий мажбурият

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ мамлакатни мудофаа қилиш давлатнинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида истиқомат қилувчи барча фуқароларнинг вазифасидир. Ўзбекистон Республикасини ташқаридан бўладиган қуролли тажовуздан ҳимоя қилиш Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг конституциявий бурчидир.

2. Умумий ҳарбий мажбуриятнинг мазмуни Ўзбекистон Республикасининг фуқароларини ўз мамлакатларини қуролли ҳимоя қилиш учун мажбурий ҳарбий тайёргарликдан ўтказишдан иборат бўлиб, республика Қуролли Кучларини бутлаш ва резерв тайёрлашни таъминлаш мақсадларида жорий этилади.

3. Умумий ҳарбий мажбурият фуқароларни ҳарбий хизматга тайёрлашни, чақирув участкаларида қайд этишни, ҳарбий хизматга чақиришни, ҳарбий хизматни (чақирув бўйича ва ихтиёрий равишда) ўташни, заҳирада хизмат қилишни, ҳарбий рўйхатдан ўтиш қоидаларига риоя этишни, умумий ҳарбий таълим беришни (уруш даврида) қамраб олади.

4. Ушбу Қонунни бажариш Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари, давлат бошқарувининг марказий идоралари, ҳокимликлар, жамоат бирлашмалари, ўқув юртлари, муассасалар, корхоналар, жамоа хўжаликлари, кооперативлар ҳамда идоравий бўйсунуви, мулкчилик шакли ва хўжалик юритиш шарт-шароитларидан қатъи назар, бошқа ташкилотлар зиммасига юклатилади.

Умумий ҳарбий мажбурият Ўзбекистон Республикасининг ҳудудида доимий ва вақтинча истиқомат қилувчи ажнабий шахслар ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга тааллуқли эмас.

5. Ушбу Қонунга мувофиқ Ўзбекистон фуқароларидан:

чақирув участкаларида қайд этилгунга қадар чақирувгача бўлган тайёргарликни ўтаётган шахслар — чақирув ёшига етмаган шахслар;

чақирилувчилар ҳисобида турган шахслар — чақирилувчилар;

ҳақиқий ҳарбий хизматни ўтаётган шахслар — ҳарбий хизматчилар;

Қуролли Кучларнинг заҳираси ҳисобида турган шахслар — ҳарбий хизматга мажбурлар;

турли сабабларга кўра ҳарбий рўйхатга олинмаган ёки бу рўйхатдан чиқариб юборилган, шу жумладан истеъфога ўтказилган шахслар — ҳарбий хизматга мажбур бўлмаган шахслар деб аталади.

6. Эркак фуқаролар, башарти, саломатликлари ва ёшлари нуқтаи назаридан ҳарбий хизматни ўташга яроқли бўлсалар, ҳарбий хизматга чақирилишлари шарт.

Шу муносабат билан улар:

ноҳия, шаҳар мудофаа ишлари идораларининг чақиришига биноан қайд ҳисобидан, тиббий кўрикдан ўтиш, ҳарбий ихтисосни ўрганишга боришга йўлланма олиш, ҳарбий хизматга ва ўқув машқлари йиғинига чақирув йўлланмасини олиш учун чақирув участкаларига келишлари;

чақирувга қадар тайёргарликдан ўтишлари, ҳарбий хизматни ўташлари ва заҳирада хизмат қилишлари;

ҳарбий рўйхатдан ўтиш қоидаларига риоя этишлари шарт.

7. Тиббий тайёргарликка эга ёки Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси белгилайдиган рўйхатга кўра ҳарбий ихтисосликларга турдош касб эгалари бўлган хотин-қизлар ҳарбий рўйхатга олинишлари мумкин.

Улар тиббий кўрикдан ўтиш ва ҳарбий рўйхат қоидаларини бажариш учун ноҳия, шаҳар мудофаа ишлари идораларининг чақирувига биноан ҳозир бўлишлари шарт.

Тинчлик вақтида хотин-қизлар ихтиёрий равишда битим бўйича ҳарбий хизматга киришлари мумкин. Ҳарбий рўйхатда турган ёки умумий ҳарбий таълим олган хотин-қизлар уруш даврида ҳарбий хизматга Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарорига биноан чақирилишлари мумкин.

2-модда. Ҳарбий хизмат ва заҳирадаги хизмат

1. Ҳарбий хизмат Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ва бошқа ҳарбий тузилмаларида умумий ҳарбий мажбуриятни бажаришлари ҳамда битимга биноан хизмат қилишлари борасидаги давлат хизматининг алоҳида туридир.

Ҳарбий хизматнинг:

муддатли ҳарбий хизмат;

аскар, денгизчи, сержант ва старшина, шунингдек прапоршик ва мичман лавозимларида битимга биноан ҳарбий хизмат;

Хотин-қизлар битимга биноан ўтайдиган прапоршчик ва мичман, шунингдек аскар ва сержант лавозимларидаги ҳарбий хизмат;

ҳарбий ўқув юртларининг курсанти (тингловчиси) сифатида ўталадиган ҳарбий хизмат;

офицерлар лавозимларида ўталадиган ҳарбий хизматдан иборат турлари жорий этилади.

2. Тинчлик вақтида заҳирадаги хизмат — ўқув машқлари йиғинида қатнашишдан, уруш вақтида Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг, шунингдек Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги Стратегик Кучларининг сафарбар этилгани ва ёйилганида ҳарбий хизматга мажбурлардан ҳарбийлар рўйхатида қайд этилган ихтисослари бўйича талаб қилинадиган билим, кўникма ва маҳоратни сақлаб қолиш ҳамда такомиллаштиришдан иборатдир.

3. Ҳарбий хизматга биринчи марта чақирилган ёки ихтиёрий равишда ҳарбий хизматга кирган Ўзбекистон Республикасининг халқига ва Президентига содиқ эканликлари тўғрисида Ҳарбий қасамёд қабул қиладилар.

Муқаддам Ҳарбий қасамёд қабул қилмаган ҳарбий хизматга мажбурлар йиғинга ёки сафарбарликка чақирилган вақтда Ҳарбий қасамёд қабул қиладилар.

3-модда. Муқобил (меҳнат) хизмат

Муқобил хизмат Ўзбекистон Республикасининг «Муқобил (меҳнат) хизмат тўғрисида»ги Қонуни билан тартибга солиб борилади.

4-модда. Ўзбекистон Республикасининг Қуролли Кучларини ва бошқа қўшинларини ҳарбий хизматчилар билан бутлаш

Ўзбекистон Республикасининг Қуролли Кучлари ва бошқа қўшинлари:

умумий ҳарбий мажбурият асосида фуқароларни ҳарбий хизматга чақириш;

фуқароларнинг битимга биноан ҳарбий хизматга кириши орқали бутланади.

Ўзбекистон Республикасининг Қуролли Кучлари ва бошқа қўшинларини уруш вақтида тақозо этиладиган штатлар даражасигача ҳарбий хизматчилар билан қўшимча равишда бутлаш ушбу Қонунда ва бошқа қонун ҳужжатларида белгилаб берилади.

5-модда. Ҳарбий хизматчилар, ҳарбий хизматга мажбурларнинг таркиби ҳамда уларнинг ҳарбий унвонлари

1. Ҳарбий хизматчилар ва ҳарбий хизматга мажбурлар оддий аскарлар, сержантлар ва старшиналар таркибига, прапоршчиклар ва мичманлар таркибига ҳамда офицерлар таркибига бўлинади.

Офицерлар таркиби — кичик, катта ва олий офицерлар таркибига бўлинади.

2. Ҳар бир ҳарбий хизматчи ва ҳарбий хизматга мажбурга тегишли ҳарбий унвон берилади. Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ва бошқа қўшинларида ҳарбий унвонлар — қўшинлар унвонлари ва кема таркибидаги унвонларга бўлинади.

Қуролли Кучларда қуйидаги унвонлар жорий этилади:

Қўшинлар унвонлари	Кема таркибидаги унвонлар
Оддий аскарлар таркиби	
оддий аскар	матрос
Сержантлар ва старшиналар таркиби	
кичик сержант	2-даражадаги старшина
сержант	1-даражадаги старшина
катта сержант	бош старшина
старшина	кеманинг бош старшинаси
Прапоршчиклар ва мичманлар таркиби	
прапоршчик	мичман
катта прапоршчик	катта мичман
Кичик офицерлар таркиби	
кичик лейтенант	кичик лейтенант
лейтенант	лейтенант
катта лейтенант	катта лейтенант
капитан	капитан-лейтенант
Катта офицерлар таркиби	
майор	3-даражали капитан
подполковник	2-даражали капитан
полковник	1-даражали капитан

Олий офицерлар таркиби

генерал-майор
генерал-лейтенант
генерал-полковник
армия генерали
Ўзбекистон Республикаси Маршали

Заҳира ёки истеъфодаги фуқароларнинг ҳарбий унвонларига тегишинча «заҳирадаги» ёки «истеъфодаги» деган сўзлар қўшилади.

3. Ҳарбий унвонлар «Мудофаа тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунига ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлайдиган «Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташи тўғрисида»ги Низомга мувофиқ берилади.

4. Офицерлар таркибига кирувчиларни ҳарбий унвондан маҳрум қилиш оғир жиноят учун маҳкум этилганларида суднинг қарорига биноангина мумкин бўлади.

Аскар, матрос, сержант ва старшина лавозимларида (оддий аскар ва матрос унвонига эга шахслардан ташқари) муддатли хизматни ва битимга биноан хизматни ўтаётган прапоршчиклар (мичманлар), ҳарбий хизматчилар Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг Интизомий Уставида белгиланган тартибдагина ҳарбий унвондан маҳрум этилишлари ёки уларнинг ҳарбий унвонлари пасайтирилиши мумкин.

5. Ҳарбий унвонни тиклаш «Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташи тўғрисида»ги Низом талабларига мувофиқ амалга оширилади.

6-модда. Ҳарбий лавозимлар

1. Ҳарбий лавозимлар (ҳарбий хизматчилар эгаллаши лозим бўлган штат лавозимлари) ва уларга мувофиқ келадиган ҳарбий унвонлар Ўзбекистон Республикаси ҳарбий қисмларининг, ҳарбий бошқарув идоралари ва муассасаларининг, ҳарбий ўқув юртларининг штатларида назарда тутилади.

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларида олий раҳбарлик лавозимларига тайинлаш Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан, бошқа лавозимларга тайинлаш эса Ўзбекистон Республикасининг Мудофаа вазири томонидан амалга оширилади.

2. Ҳарбий лавозимлар:

оддий аскарлар таркиби лавозимлари;

сержантлар ва старшиналар таркиби лавозимлари;

прапоршчиклар лавозимлари;

офицерлар таркиби лавозимларидан иборат бўлади.

3. Ҳарбий хизматчилар ўз розилигига кўра Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори асосида ҳарбий хизматда қолдирилган, шунингдек ижтимоий ҳимояланиш ҳуқуқлари сақланган ҳолда давлат-ҳуқуқ ва мудофаа йўналишидаги вазифаларини бажариш учун давлат ҳокимияти ва бошқаруви идораларига ишга йўлланиши мумкин.

4. Ҳарбий хизматчиларни хизматда юқори лавозимга ўтказиш «Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташи тўғрисида»ги Низомда белгилаб берилади.

7-модда. Ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий кийим-кечаклари ва фарқловчи нишонлари

1. Ҳарбий хизматчилар, шунингдек ҳарбий хизматга мажбурлар йиғинларда иштирок этаётганда ҳарбий унвонни ва қўшин турини фарқловчи нишонлари бўлган ҳарбий кийим-кечакда юрадилар.

Ҳарбий кийим-кечак ва фарқловчи нишонлар Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан тасдиқланади.

2. Қайси идорага тегишли эканлигидан қатъи назар, ишчи ва хизматчилар учун ҳарбий хизматчиларнинг кийим-кечагини ва фарқловчи нишонларини жорий этиш тақиқланади.

3. Ҳарбий кийимда юриш ҳуқуқига эга бўлмаган ҳолда фуқароларнинг ҳарбий кийимда юриши, шунингдек ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий кийим-кечакларини ва фарқловчи нишонларини таҳқирлаш ёки хўрлаш Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунларига мувофиқ жазоланади.

II боб. ФУҚАРОЛАРНИ ҲАРБИЙ ХИЗМАТГА ТАЙЁРЛАШ

8-модда. Чақириш ёшига етмаганларни ва чақирилувчиларни ҳарбий хизматга тайёрлаш

1. Чақириш ёшига етмаганлар ва чақирилувчилар билан тайёргарлик ишлари олиб борилади, бу иш қуйидагиларни қамраб олади: ўспиринларни чақиришга қадар тайёргарликдан ўтказиш; чақирилувчиларни ҳарбий-техника ихтисослари бўйича тайёрлаш; ҳарбий ўқув юртларига ўқишга киришга тайёрлаш; жисмоний жиҳатдан тайёрлаш, даволаш-соғломлаштириш ишлари ўтказиш; умумий олган таълимининг савиясини ошириш; давлат тилини ўргатиш; ватанпарварлик руҳида тарбиялаш.

2. Чақириш ёшига етмаганлар ва чақирилувчиларни ҳарбий хизматга тайёрлаш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси раҳбарлиги остида вилоятлар, ноҳиялар, шаҳарлар, шаҳарлардаги ноҳияларнинг ҳокимликлари томонидан амалга оширилиб, бу идоралар ўспиринларни ҳарбий хизматга тайёрлаш ишларини пул билан таъминлайдилар, моддий базасини вужудга келтирадилар ва ўспиринларни ҳарбий хизматга тайёрлаш учун жавобгар бўладилар.

Чақириш ёшига етмаганлар ва чақирилувчиларни ҳарбий хизматга тайёрлашнинг ташкил этилишини амалга оширилишини ва бу ишнинг натижаларини назорат қилиб бориш, чақиришга қадар бўлган тайёргарликни дастурий ва услубий жиҳатдан таъминлаш ишлари Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, шунингдек ўқув юртларини тасарруф этувчи вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралари томонидан амалга оширилади.

9-модда. Чақиришга қадар тайёргарлик ишлари

Ўспиринларни чақиришга қадар тайёрлаш ишлари, шу жумладан уларни фуқаролар мудофаасига тайёрлаш ишлари мажбурий фан бўлиб, умумий таълим мактабларида (шу жумладан гимназиялар, лицейлар ва ўрта умумтаълим ўқув юртларининг бошқа турларида), ҳунар-техника билим юртларида битириш йили арафасидаги синфларда, курсларда штатдаги ҳарбий раҳбарлар томонидан ўқитилади.

Чақиришга қадар тайёргарлик даражаси паст бўлган ўспиринлар чақиришдан олдин Ўзбекистон Республикаси ҳокимликлари томонидан корхоналар, муассасалар ва ташкилотларда уюштириладиган мудофаа-спорт-соғломлаштириш лагерларида чақиришга қадар қўшимча тайёргарликдан ўтадилар.

10-модда. Чақирилувчиларни ҳарбий-техника ихтисослари бўйича тайёрлаш

Чақирилувчиларни ҳарбий-техника ихтисослари бўйича тайёрлаш, яъни:

ҳунар-техника билим юртлари ўқувчилари орасидан бўлган чақирилувчиларни ҳарбий рўйхатга киритилган соҳага ўхшаш ихтисослар бўйича тайёрлаш — бевосита ана шу билим юртларида;

ишловчи ва вақтинча ишламаётганлар жумласидан, шунингдек ҳунар-техника билим юртларида ҳарбий рўйхатга киритилган ихтисосга даҳли бўлмаган мутахассислик бўйича таълим олаётган ўқувчилар орасидан бўлган чақирилувчилар тайёрлаш — Ўзбекистон Республикаси мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» жамиятининг ўқув ташкилотларида амалга оширилади.

Бундай таълимга 17 ёшга тўлган, саломатлигига кўра ҳарбий хизматга яроқли бўлган ҳамда ўқишни битиргач ҳарбий хизматга чақирилиши лозим бўлган чақирилувчилар жалб этилади.

Ҳарбий-техника ихтисосликлари бўйича тайёргарликдан ўтказилиши лозим бўлган чақирилувчиларнинг сони, шунингдек ихтисосликларнинг ва дастурларнинг рўйхати Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги томонидан манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда белгиланади ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланади.

Мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» жамиятининг мактабларида чақирилувчиларни ҳарбий-техника ихтисосликлари бўйича тайёрлашни пул билан таъминлаш унинг Марказий Кенгаши орқали республика бюджети маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

11-модда. Олий ўқув юртларида заҳирадаги офицерларни тайёрлаш

1. Заҳирадаги офицерларни тайёрлаш олий ўқув юртларининг талабаларига олий ўқув юртларияро ҳарбий тайёргарлик ўқув марказларида (ҳарбий кафедралар ёки цикларда) таълим бериш орқали амалга оширилади.

Олий ўқув юртларининг кундузги бўлимида ўқиётган, саломатлигига кўра ҳарбий хизматга яроқли талабалар (27 ёшгача бўлган эркаклар) ҳарбий тайёргарлик курсини, тиббиёт олий ўқув юртларининг талаба хотин-қизлари — ҳарбий тиббий тайёргарлик курсини ўтадилар.

Талабаларни ҳарбий тайёргарлик курсларига қабул қилиш ихтиёрий асосларда (талабаларнинг шахсий аризаларига биноан) амалга оширилиши мумкин. Муддатли ҳарбий хизматни ўтаган шахслар ҳарбий тайёргарликни юқори курсларда ўтайдилар.

2. Олий ўқув юртларияро ўқув марказларида (ҳарбий кафедралар ёки цикларда) ҳарбий тайёргарлик курсини ўтган, таълим дастурини ўзлаштирган, белгиланган давлат имтиҳонларини топширган шахслар кичик лейтенант унвони олганларидан кейин заҳирадаги офицерлар ҳисобига киритиладилар. Олий ўқув юртларияро ўқув марказларида таълим курсини муваффақиятли тугаллаб, офицер лавозимида ҳарбий хизматни ўташ истагини билдирган эркак талабалар дастлабки офицерлик унвони олганлари ва олий ўқув юртини битирганларидан кейин қўшинларга жўнатилишлари мумкин. Бунда олий ўқув юртида ўқиш даври ҳарбий хизмат муддатига қўшилади.

Олий ўқув юртларининг кичик курсларида сержантлар тайёрлаш дастурини ўтган ёки юқори курсларда ҳарбий таълим олишни давом эттиришни рад этган, ҳарбий тайёргарлик таълими олиш истагини билдирмаган талабалар (олий ўқув юртини битиргандан кейин) ушбу Қонунга мувофиқ муддатли ҳарбий хизматни ўташга жалб этиладилар.

3. Заҳирадаги офицерларни тайёрлаш дастурларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш вазифаси Мудофаа вазирлиги билан биргаликда олий ўқув юртларини тасарруф этувчи вазирликлар (қўмиталар) зиммасига юклатилади.

Олий ўқув юртларияро ҳарбий тайёргарлик ўқув марказларининг (ҳарбий кафедралар ёки циклларнинг) йўналишларини, заҳирадаги офицерлар ихтисосларининг рўйхатини Мудофаа вазирлиги белгилайди ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлайди.

4. Таркибида олий ўқув юртларияро ўқув марказлари (ҳарбий кафедралар ёки цикллар) ташкил этилган олий ўқув юртларига эга бўлган вазирликлар ва давлат бошқарувининг бошқа идоралари ҳарбий тайёргарликни алоҳида модда бўйича пул билан таъминлайдилар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг кўмагида зарур ўқув-моддий базани яратадилар.

5. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги талабаларнинг ҳарбий тайёргарлиги устидан назоратни, ўқув юртларияро ўқув марказларининг, ҳарбий кафедралар (цикллар)нинг бошлиқлари ва уларнинг ўринбосарлари лавозимига ушбу олий ўқув юртини тасарруф этувчи вазирликлар ва идоралар билан келишган ҳолда, бошқа лавозимларга эса — олий ўқув юртларининг ректорлари билан келишган ҳолда офицерлар танлаш-тайинлашни амалга ошириди.

Олий ўқув юртларияро ўқув марказларининг, ҳарбий кафедраларнинг (циклларнинг) ҳарбий лавозимига тайинланган ҳарбий хизматчилар Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг кадри сифатида қоладилар ва ҳақиқий ҳарбий хизматдагилар учун белгиланган барча имтиёзлардан фойдаланадилар.

12.модда. Ҳарбий ўқув юртига кириш ва ҳарбий хизматга тайёрлаш тартиби. Жисмоний тайёргарлик. Даволаш-соғломлаштириш ишлари. Умумтаълим тайёргарлин савиясини ошириш. Давлат тилини ўрганиш. Ватанпарварлик руҳида тарбиялаш

1. Ҳарбий ўқув юртига кириш истагини билдирган фуқаролар ҳарбий лицейларда, умумтаълим ўқув юртларида (гимназияларда, лицейларда), Ўзбекистон Республикаси мудофаасига кўмаклашувчи «Ватанпарвар» жамиятининг ташкилотларида, ҳарбий ўқув юртлари қошидаги тайёрлов курсларида ёки мустақил равишда тайёргарликдан ўтадилар.

2. Чақириш ёшига етмаганлар ва чақирилувчиларни жисмоний жиҳатдан тайёрлаш жисмоний тарбия дастурига мувофиқ халқ таълими, жисмоний тарбия ва спорт давлат бошқаруви идоралари, спорт жамиятлари ва клублари, даволаш муассасалари томонидан корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардаги мудофаа-спорт-соғломлаштириш лагерларида амалга оширилади.

3. Ўспиринлар ўртасида даволаш-соғломлаштириш ишлари соғлиқни сақлаш идоралари ва муассасалари томонидан уларнинг турар жойларида, иш ёки ўқиш жойларида, даволаш муассасаларида, даволаш-олдини олиш ва даволаш-соғломлаштириш муассасаларида ташкил этиладиган ўсмирлар хоналари ва поликлиникаларида уюштирилади ҳамда ўтказилади.

15—17 ёшдаги ўспиринлар ҳар йили чақирилувчиларни тиббий кўрикдан ўтказишга жалб этиладиган мутахассис врачлар томонидан тиббий кўрикдан ўтказилади.

4. Таълимни бошқариш давлат идоралари чақирилиш ёшига етмаганлар ва чақирилувчиларнинг тарбия, умумтаълим тайёргарлик даражасини ошириш юзасидан зарур чора-тадбирларни кўришлари, давлат тилини яхши билмайдиган ёки мутлақо билмайдиган ўсмирлар билан давлат тилини ўрганиш бўйича қўшимча машғулотлар ўтказишни уюштиришлари ва ўтказишлари шарт.

13-модда. Ҳарбий хизматга тайёргарликка жалб этиладиган фуқароларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

1. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ҳунар-техника таълимининг ўқув ташкилотларида, Ўзбекистон Республикаси мудофаасига кўмаклашувчи «Ватанпарвар» жамиятининг ўқув ташкилотларида ҳарбий-техника ихтисосликлари бўйича тайёргарлик кўришга жалб этилган фуқароларнинг иш ўрни ва эгаллаган лавозими уларнинг юқоридаги вазифаларни бажаришларининг бутун даврида, шу жумладан ўқиш (йиғин) ўтказиладиган жойга бориш ва орқага қайтиш даврида сақлаб қолинади.

2. Чақирилувчиларнинг таълим олиш (йиғинлар) даврида ижарага олган уй-жойларга қилган ҳаражатлари, ўқиш жойига бориш ва у ердан қайтишнинг (башарти, бошқа аҳоли пунктига бориш билан боғлиқ бўлган бўлса) йўлкира қиймати, шунингдек ўртача ойлик иш ҳақи асосий иш жойида тўланади. Ишламайдиган чақирилувчиларнинг ана шундай харажатлари, шунингдек кун кечиришнинг белгиланган энг кам миқдоридаги нафақа ҳокимиятлар томонидан тўланади.

3. Ҳарбий-техник ихтисослар бўйича чақиришга қадар тайёргарликдан ўтишга жалб этилган фуқаролар машғулотларда қатнашишлари шарт.

III боб. ФУҚАРОЛАРНИ ЧАҚИРИШ ПУНКТЛАРИДА ҚАЙД ЭТИШ. ҲАРБИЙ ХИЗМАТГА ЧАҚИРИШ ВА ҚАБУЛ ҚИЛИШ (КИРИШ)

14-модда. Фуқароларни чақириқ участкаларида қайд этиш

1. Фуқароларни чақириқ участкаларида қайд этиш ўспиринларни рўйхатга олиш, уларнинг сонини, ҳарбий хизматга қай даражада яроқли эканлигини аниқлаш, умумтаълим савияси, эгаллаган ихтисоси ва жисмоний тайёргарлигини билиб олиш мақсадида ўтказилади.

Фуқароларни қайд этиш учун ноҳияларда (шаҳарларда) чақириқ участкалари ташкил этилади.

2. Чақириқ участкаларида ҳар йили январь-март ойларида шу йил 17 ёшга тўладиган фуқаролар қайд этиладилар.

Қайд қилиш қайд қилинадиган фуқароларнинг турар жойларидаги ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари идоралари томонидан ўтказилади.

Чақириқ участкаларида қайд қилинадиган фуқароларни врачлар, шу жумладан жарроҳлар, терапевтлар, асаб касалликлари, руҳий касалликлар, кўз касалликлари, қулоқ, томоқ, бурун касалликлари, тиш касалликлари мутахассислари, заруратга қараб бошқа ихтисосдаги врачлар тиббий кўрикдан ўтказадилар.

3. Уй-жойдан фойдаланиш ташкилотлари, уйлардан фойдаланишни амалга оширувчи корхоналар ва муассасалар, уй эгалари, шунингдек ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларни дастлаб рўйхатга олиш вазифаси юклатилган ҳокимиятлар, корхоналар, ташкилотлар ва ўқув юртларининг кадрлар бўлимлари Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги белгилаган муддатларда ҳар йили тегишли ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари идораларига чақириқ участкаларида қайд этилиши лозим бўлган ўспиринларнинг рўйхатини берадилар.

4. Чақириқ участкасида қайд этиш учун фуқаролар чақирув қоғозида кўрсатилган муддатда мудофаа ишлари идораларига келиб, зарур ҳужжатларни тақдим этишлари шарт.

5. Фуқароларни чақириқ участкаларида қайд этиш ишларини ўтказиш учун ноҳияларда (шаҳарларда) тегишли комиссиялар тузилади.

6. Чақириқ участкаларида қайд этилган фуқаролар чақирилувчилар деб ҳисобланади. Уларга чақирилувчининг қайд этилганлиги тўғрисидаги гувоҳномаси берилади, ҳуқуқ ва мажбуриятлари, ҳарбий рўйхатга олиш ва ҳарбий хизматга тайёрлаш тартиби тушунтирилади. Қайд этилган вақтдан бошлаб фуқаролар ҳарбий рўйхатга киритиладилар.

15-модда. Чақирув ёши. Фуқароларни муддатли ҳарбий хизматга чақириш

1. Тинчлик вақтида саломатлигига кўра ҳарбий хизматга яроқли бўлган ва чақирув куни 18 ёшга тўлган Ўзбекистон фуқароси бўлмиш йигитлар муддатли ҳарбий хизматга чақириладилар.

Фуқароларни муддатли ҳарбий хизматга чақириш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Қарорига асосан йилига икки марта: май-июнь ва ноябрь-декабрь ойларида ўтказилади.

Вазирлар Маҳкамасининг Қарори чақирув бошланишига камида бир ой қолганида оммавий ахборот воситаларида эълон қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Қарори эълон қилинганидан кейин ҳар бир чақирилувчи, шу жумладан вақтинча рўйхатда турган чақирилувчи чақирув қоғозида кўрсатилган муддатда чақирув пунктида ҳозир бўлиши шарт. Муддатли ҳарбий хизматни ўтамаган ва ҳарбий рўйхатга киритилмаган чақирув ёшидаги фуқаролар, шунингдек доимий истиқомат жойидан вақтинча бошқа жойга кетиб қолган ва у ерда ҳарбий рўйхатда турмаган чақирилувчилар турар жойларидаги мудофаа ишлари идораларига боришлари шарт.

2. Корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, жамоа хўжаликлари, кооперативлар ва ўқув юртларининг раҳбарлари хизмат сафарида бўлган чақирилувчиларни чақиртириб олишлари ва уларнинг чақириқ участкасида ўз вақтида ҳозир бўлишини таъминлашлари шарт.

3. 18 ёшга тўлган ва 18 ёшдан катта чақирилувчиларнинг ҳарбий рўйхатда туриш жойини ўзгартиришга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг навбатдаги чақирув тўғрисидаги Қарори эълон қилингунига қадар йўл қўйилади. Қарор эълон қилинганидан кейин эса фақатгина айрим ҳолларда, башарти чақирилувчи мудофаа ишлари идораларига:

бошқа жойдаги ишга ўтказилганлигини;

янги истиқомат жойига кўчиб ўтганлигини;

ўқув юртига қабул қилинганлиги ва таълим олишни давом эттириш учун кетаётганлиги ёки ўқув юртини тугатиб, йўлланма бўйича ишга жўнатилаётганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим этганидан кейин ҳарбий рўйхатда туриш жойини ўзгартириши мумкин.

4. Қуйидагилар:

фуқаронинг чақириқ участкасига шахсан келишига имкон бермаган касаллиги;

яқин туғишганининг вафот этгани ёки оғир бетоблиги;

фуқарога боғлиқ бўлмаган ҳолда, уни кўрсатилган участкаларга ва муддатларда шахсан етиб келишига тўсқинлик қилган табиий офат ва шунга ўхшаш бошқа вазиятлар фуқаронинг мудофаа ишлари идоралари белгилаган муддатларда чақириқ участкаларига етиб келмаганлигининг узрли сабаблари ҳисобланади.

Ҳозир бўлмаганлик сабаблари тегишли ҳужжатлар билан тасдиқланиши лозим.

Тинчлик вақтида:

ушбу Қонуннинг 17 ва 18-моддаларига мувофиқ чақирувдан озод этилган;

ўтказилаётган дастлабки суриштирув ёки тергов даҳлдор бўлган шахслар; жиноий ишга даҳлдор бўлган шахслар иш то судда узил-кесил қараб чиқилиб, айблов ёки оқлов хулосаси чиқарилгунга қадар;

шунингдек, Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига эга бўлмаган шахслар муддатли хизматга чақирилмайдилар.

16-модда. Чақирув комиссиялари

1. Фуқароларнинг муддатли ҳарбий хизматга чақирувини ўтказиш учун ноҳияларда, шаҳарларда, вилоятларда, Қорақалпоғистон Республикасида чақирув комиссиялари тузилади. Чақирув комиссияларининг таркиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоят, шаҳар ва ноҳия ҳокимлари томонидан вилоят, шаҳар ва ноҳия ҳарбий бошқарув идораларининг муқаррар иштирокида белгиланади.

Юқори турувчи чақирув комиссиялари зиммасига:

чақирув муддатини кечиктириш ёки чақирувдан озод қилганлик қай даражада тўғри эканлигини текшириш;

чақирилувчиларни ҳарбий касб-корларга тайинлашда уларнинг тажрибаси, қобилияти, қизиқишлари ва шахсий имкониятларини ҳисобга олиши қай даражада асосли бўлганлигини назорат қилиш;

фуқароларнинг ноҳия (шаҳар) чақирув комиссияларининг хатти-ҳаракатлари устидан қилган шикоятларини қараб чиқиш вазифалари юклатилади.

Муддатли ҳарбий хизматга чақирилганларни, шунингдек ноҳия (шаҳар) чақирув комиссияларининг тиббий кўрик натижаларига ҳамда қарорига норозилигини баён этган шахсларни ҳарбий қисмларга жўнатишдан аввал назорат тарзида тиббий кўрикдан ўтказишни Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг ҳарбий врачлар комиссиялари амалга оширадилар.

Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар чақирув комиссиялари ноҳия (шаҳар) чақирув комиссияларининг қарорларини кўриб чиқиш ва бекор қилиш ҳуқуқига эгалар.

Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар чақирув комиссиясининг қарорлари устидан давлат бошқаруви идоралари ва мансабдор шахсларнинг фуқаролар ҳуқуқларини камситувчи ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари устидан шикоят қилиш учун белгиланган тартибда халқ судига шикоят қилиши мумкин.

2. Ҳарбий хизматга чақирилаётган барча фуқаролар Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларида тиббий кўрикдан ўтказиш тўғрисидаги Низомга мувофиқ мутахассис врачларнинг тиббий кўригидан ўтишлари шарт.

3. Чақирилувчини тиббий кўрикдан ўтказиш натижаларига, унинг маънавий ва касбий хислатларини ўрганишга, шунингдек оила аъзоларининг моддий ва ижтимоий аҳволини ўрганиб чиқиш натижаларига мувофиқ ноҳия (шаҳар) чақирув комиссияси:

ҳарбий хизматга яроқлилиги ва қўшин турини белгилаган ҳолда ҳарбий хизматга чақириш тўғрисидаги;

муқобил хизматга яроқлилиги ва муқобил хизматга чақириш тўғрисидаги;

саломатлигига кўра ҳарбий хизматга вақтинча яроқсизлиги тўғрисидаги;

ушбу Қонуннинг 17 ва 18-моддаларига асосан муддатли хизматга чақиришни кечиктириш ёки чақиришдан озод қилиш тўғрисидаги;

саломатлигига кўра тинчлик вақтида ҳарбий хизматга яроқсизлиги, уруш вақтида чекланган равишда яроқлилиги ва заҳирага ўтказиш тўғрисидаги;

ҳарбий рўйхатдан чиқарган ҳолда ҳарбий хизматга яроқсиз деб топиш тўғрисидаги қарорлардан бирини қабул қилади.

17-модда. Чақириш муддатини кечиктириш

1. Муддатли ҳарбий хизматга чақириш муддатини узайтириш:

фуқароларнинг оилавий шароити, саломатлигининг ёмонлашганлиги муносабати билан ўқишни давом эттиришлари учун ноҳия (шаҳар) чақирув комиссиясининг қарорига биноан амалга оширилади.

Қуйидаги чақирилувчиларнинг чақириш муддати оилавий шароитга кўра узайтирилади, чунончи:

а) чақирилувчининг отаси ва онаси ёки улардан бири меҳнатга қобилиятсиз бўлиб, улар билан бирга ёки айрим ҳолда истиқомат қилишдан қатъи назар, ўзларини боқиши шарт бўлган бошқа меҳнатга қобилиятли ўғли бўлмаса. Ота-оналарнинг меҳнатга қобилиятсизлиги амалдаги қонунларга мувофиқ аниқланади;

б) чақирилувчининг меҳнатга қобилиятли онаси ёлғиз бўлиб, унинг 16 ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

УМУМИИ ҲАРБИЙ МАЖБУРИЯТ ВА ҲАРБИЙ ХИЗМАТ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 2-бетда).

2. Табиий офат рўй берган жойлардан кўчирилган чақирилувчиларнинг чақириш муддати Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан кўчирилган вақтдан бошлаб кўпи билан 2 йилга кечиктирилади.

3. Чақирилиш муддатини кечиктириш ҳуқуқини йўқотган чақирилувчилар, шунингдек чақирилиш муддатини кечиктириш ҳуқуқига эга бўлмаган ёки ушбу Қонуннинг 17-моддасида назарда тутилган чақирилишдан озод бўлиш асослари бўлмаган шахслар ва турли сабабларга кўра муддатли хизматга чақирилмаганлар қўшинларга жўнатиш кунигача 27 ёшга тўлгунга қадар навбатдаги чақириш амалга оширилаётганда чақириладилар.

18-модда. Муддатли ҳарбий хизматга чақиришдан озод этиш

Тинчлик вақтида:

тинчлик вақтида саломатлиги ёмонлашганлиги учун ҳарбий хизматга яроқсиз деб топилган;

27 ёшга тўлгунига қадар муддатли ҳарбий хизматга ёки муқобил хизматга чақирилмаган;

рўйхатдан ўтказилган диний идораларнинг бирида диний рутбага эга бўлган;

туғишган ака-укаларидан бири муддатли ҳарбий хизматни ўташ вақтида ҳалок бўлган ёки ўлган чақирилувчилар муддатли ҳарбий хизматга чақирилишдан озод этиладилар.

19-модда. Заҳирадаги офицерларни ҳарбий хизматга чақириш

Муддатли хизматни ўтамаган 40 ёшгача бўлган ва (17-моддага биноан) чақирилиш муддатини кечиктириш асосларига эга бўлмаган офицерлар Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирининг буйруғига биноан тинчлик вақтида 18 ой давомида офицерлар таркибига кирувчи лавозимларда ҳарбий хизматни ўташ учун чақирилишлари мумкин.

Кейинчалик эса офицер ихтиёрий равишда ҳарбий хизматни ўташи мумкин. Бунда олий ва ўрта махсус ўқув юртида таълим олиш даври ва ҳарбий рўйхатдаги ихтисосликка мос келадиган узлуксиз иш стажи ҳарбий хизмат муддатига қўшилади.

20-модда. Битимга биноан ҳарбий хизматга (кириш) қабул қилиш (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан жорий этилади)

1. Ҳарбий хизматнинг талабларига жавоб берувчи қуйидаги фуқаролар, чунончи:

чақирувга биноан камида бир йил оддий аскарлар, сержантлар ва старшиналар таркибида хизматни ўтаган ҳамда ихтисоси бўйича тегишли ҳунар бўйича тайёргарликка эга бўлган ҳарбий хизматчилар битимга биноан аскарлик ва сержантлик лавозимидаги ҳарбий хизматга;

19 ёшдан 30 ёшгача бўлган оддий аскарлар, сержантлар ва старшиналар таркибидаги лавозимларда хотин-қизлар бажарадиган ҳарбий хизматга;

муддатли хизматни ўтаб бўлган оддий аскарлар, сержантлар ва старшиналар таркибига кирувчи ҳарбий хизматчилар, офицерлар таркибига кирувчи ҳарбий унвонларга эга бўлмаган ҳарбий хизматга мажбурлар — 30 ёшга тўлгунга қадар, шунингдек 19 ёшдан 40 ёшгача бўлган олий ва ўрта махсус маълумотли, тегишли ихтисос тайёргарлигига эга хотин-қизлар — прапоршчиклар лавозимидаги ҳарбий хизматга;

17 ёшдан 21 ёшгача бўлган фуқаролар, шу жумладан ўқишга қабул қилинган йили 17 ёшга тўлган фуқаролар, шунингдек офицерлар таркибига кирувчи ҳарбий унвонларга эга бўлмаган 18 ёшдан 23 ёшгача бўлган ҳарбий хизматчилар ва ҳарбий хизматга мажбурлар — ҳарбий ўқув юртларининг курсантлари лавозимидаги ҳарбий хизматга;

заҳирадаги офицерлар ва офицерлар таркибига кирувчи унвонлар берилган 40 ёшгача бўлган хотин-қизлар — офицерлар таркибига кирувчи ҳарбий хизматга ихтиёрий равишда қабул қилинадилар.

2. Ҳарбий хизматга қабул қилинаётган фуқаролар мажбурий тиббий кўрикдан ўтадилар.

21-модда. Фуқароларни ҳарбий хизматга чақирилганлиги ёки қабул қилинганлиги муносабати билан моддий таъминлаш

1. Ҳарбий хизматга чақирилган ёки қабул қилинган фуқароларга иш жойидан Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунлариги мувофиқ ишдан бўшаганлик нафақалари тўланади.

2. Фуқаролар ҳарбий рўйхатдан ўтиш, ҳарбий хизматга чақирилиш ёки кириш билан боғлиқ вазифаларни бажаришлари учун кетадиган зарур вақт давомида ишдан (ўқишдан) озод этилиб, уларнинг доимий иш (ўқиш) жойидаги ўртача иш ҳақи (ўқиш пули) сақлаб қолинади.

3. Ҳарбий ўқув юртларига кираётган фуқаролар ўқув юртига бориш ва у ердан қайтиш, кириш имтиҳонларини топшириш учун кетадиган зарур вақт давомида ишдан озод этилиб, доимий иш жойидаги лавозими ва ўртача иш ҳақи сақланиб қолади.

4. Мудофаа ишлари идоралари томонидан диспансер ёки стационар текширувга юборилган фуқароларнинг тиббий текширувда бўлган бутун давр учун иш жойи ва эгаллаб турган лавозими, ўртача иш ҳақи сақланиб қолади, текширув жойига бориш ҳамда у ердан қайтишга кетган харажатларини иш (ўқиш) жойида қопланади. Фуқаро стационар даволанишга юборилганида унга иш жойидан Ўзбекистон Республикаси қонунларида белгиланган тартибда меҳнат қобилиятини вақтинчалик йўқотганлик нафақаси тўланади.

IV боб. ҲАРБИЙ ХИЗМАТНИ ЎТАШ

22-модда. Ҳарбий хизматни ўташ тартиби, ҳарбий хизматда бўлиш ёшининг чегараси

1. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташ тартиби ушбу Қонун, «Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташи тўғрисида»ги Низом билан белгилаб берилади.

2. Ҳарбий хизматда бўлиш ёшининг чегараси:

а) хизматни битимга биноан ўтаётган аскарлар, денгизчилар, сержантлар ва старшиналар учун — 45 ёшгача;

б) оддий аскарлар, сержантлар ва старшиналар таркибидаги лавозимларда хизмат қилаётган хотин-қиз ҳарбий хизматчилар учун, шунингдек прапоршчиклар ва мичманлар учун — 45 ёшгача;

в) кичик офицерлар учун — 43 ёшгача;

г) катта офицерлар учун — 45 ёшгача, полковниклар (1 даражадаги капитанлар) учун — 50 ёшгача;

д) олий офицерлар учун: генерал-майор, генерал-лейтенант ҳарбий унвонидагиларга — 55 ёшгача, генерал полковник ҳарбий унвонидагиларга — 60 ёшгача, армия генералларига — 65 ёшгача қилиб белгиланади.

Илмий даража ва илмий унвонга эга бўлган офицерларнинг, шунингдек юксак касб маҳоратига, эгаллаб турган лавозимида амалий иш тажрибасига эга бўлган, саломатлигига кўра ҳарбий хизматни ўташга яроқли офицерларнинг хизмат муддати Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазири томонидан беш йилгача узайтирилиши мумкин,

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазири хизматни битимга биноан ўтаётган аскарлар, денгизчилар, сержантлар ва старшиналарнинг, шунингдек прапоршчик ва мичман лавозимидаги ҳарбий хизматчиларнинг, шу жумладан, хотин-қиз ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий хизматда бўлиш ёшининг чегарасини беш йилгача узайтириш мумкин.

Ҳарбий хизматда бўлиш ёшининг чегарасига етган ҳарбий хизматчилар «Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташи тўғрисида»ги Низомда белгиланган тартибда заҳирага бўшатилишлари лозим.

23-модда. Ҳарбий хизмат муддатлари

Ҳарбий хизмат муддатлари календарь ҳисобда:

а) аскар, сержант ва старшиналар учун: хизматни чақирувга биноан ўтаётганларга — 18 ой (олий маълумотли шахслар учун — 12 ой), биринчи битимга биноан ўтаётганларга 3 йил;

б) аскар, сержант лавозимларидаги хотин-қизлар учун — биринчи битимга биноан камида 3 йил;

в) прапоршчиклар учун — биринчи битимга биноан камида 5 йил;

г) ҳарбий хизматга заҳирадан чақирилган офицерлар учун 12 ой, ҳарбий хизматга ихтиёрий равишда келганлар учун камида уч йил қилиб белгиланади. Ушбу моддада белгиланган ҳарбий хизмат муддати тугаганидан сўнг бу хизмат офицерларининг истагига кўра давом эттирилиши мумкин.

24-модда. Ҳарбий хизматнинг бошланиши ва тугаши

1. Чақирилувчилар ва заҳирадан чақирилган офицерлар учун — ҳарбий қисмга жўнаш мақсадида мудофаа ишлари идораларига келган кун;

хотин-қиз ҳарбий хизматчилар учун — мудофаа ишлари идораларининг кўрсатмасига мувофиқ хизмат жойига жўнаб кетилган кун;

ҳарбий хизматга мажбур бўлган чақирилувчилар учун ҳарбий ўқув юртларига ўқишга қабул қилинган кун ҳарбий хизматнинг бошланиши ҳисобланади.

2. Ҳарбий қисм командирининг буйруғига биноан ҳарбий хизматдан бўшатилиши, истеъфога чиқиши муносабати билан шахсий таркиб рўйхатидан чиқарилган кун — ҳарбий хизматчи учун ҳарбий хизматнинг тугаши ҳисобланади.

25-модда. Ҳарбий ўқув юртлари курсантлари ва тингловчиларининг ҳарбий хизмати

1. Ҳарбий ўқув юртларида таълим олаётган фуқаролар курсантларнинг ва (тингловчиларнинг) ҳарбий хизматида бўлиб, башарти, улар офицерлар таркибига кирувчи унвонга эга бўлмасалар — курсантлар деб, агар бундай унвонларга эга бўлсалар — тингловчилар деб аталадилар.

2. Ҳарбий ўқув юртига киргунга қадар ҳарбий унвонга эга бўлмаган фуқароларга ўқишга қабул қилиниш чоғида «оддий аскар» ҳарбий унвони берилади. Ҳарбий ўқув юртига киргунга қадар берилган бошқа ҳарбий унвонлар сақлаб қолинади.

Курсантларнинг ҳарбий хизматни ўташига доир масалалар Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазири томонидан тасдиқланадиган «Мудофаа вазирлигига қарашли олий ҳарбий ўқув юртлари тўғрисида»ги Низом ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Қуролли Кучлари умумқўшин уставларида белгилаб берилади.

Курсантлар амалдаги қонунларда назарда тутилган ҳуқуқлар, имтиёзлар ва афзалликлардан фойдаланадилар ҳамда вазифаларни бажарадилар.

3. Ҳарбий ўқув юртидан чиқарилган курсантлар заҳирага бўшатиладилар ёки агар, муддатли ҳарбий хизмат муддатини ўтамаган бўлсалар, ҳарбий хизматни давом эттириш учун ҳарбий қисмларга юборилади.

26-модда. Ҳарбий хизматдан бўшатиш

1. Ҳарбий хизматчилар ҳарбий хизматдан:

а) башарти, ҳарбий хизматчилар заҳирада бўлиш ёшининг чегарасига етмаган бўлсалар, саломатликларига кўра уруш ёки тинчлик вақтида ҳарбий хизматни ўташга яроқли бўлсалар — заҳирага;

б) башарти, ҳарбий хизматчилар заҳирада бўлиш ёшининг чегарасига етган бўлсалар ёки ҳарбий-врачлар комиссияси томонидан саломатлигига кўра ҳарбий хизматни ўташга яроқсиз деб топилсалар — ҳарбийлар рўйхатидан чиқарилган ҳолда истеъфога;

в) башарти, ҳарбий хизматчилар белгиланган ёш чегарасига етишларига беш йил ва ундан кам муҳлат қолса-ю, узоқ йил хизмат қилганлик учун пенсия олиш ҳуқуқига эга бўлсалар — ёшга кўра;

г) ҳарбий-врачлар комиссиясининг ҳарбий хизматга яроқсизликка доир қарорига асосан саломатлигининг ёмонлашганлиги туфайли;

д) штатларнинг қисқарилиши, хизматда фойдаланиш имкони бўлмаган тақдирда ташкилий тадбирлар муносабати билан;

е) хизматга номувофиқлиги туфайли;

ж) маҳкум этилганлиги муносабати билан бўшатиладилар.

V боб. ЗАҲИРАДАГИ ХИЗМАТ

27-модда. Заҳирадагилар рўйхатига олиш. Заҳира тоифалари

1. Ҳарбий хизматчидан бўшатилган, шунингдек муддатли ҳарбий хизматга чақиришдан озод этилган фуқаролар (саломатлигининг ёмонлашганлиги туфайли ҳарбий ҳисобидан чиқарилганлардан ташқари) заҳирадагилар рўйхатига олинадилар.

2. Заҳира биринчи ва иккинчи тоифаларга бўлинади.

Ҳарбий хизматда камида 18 ой хизмат қилиб, шу давр ичида ҳарбий ихтиосослар рўйхатига кирадиган мутахассисликни эгаллаган ҳарбий хизматга мажбурлар биринчи тоифадаги заҳирага кирадилар.

12 ойдан кам ҳарбий хизмат қилган ёки ҳарбий хизматга чақирилмаган ҳарбий хизматчилар иккинчи тоифадаги заҳирага кирадилар.

Иккинчи тоифадаги заҳирага кирадиган ҳарбий хизматга мажбурлар ўқув машқлари йиғинида ҳарбий ихтиосослар рўйхатига кирадиган мутахассисликни ёки тегишли фуқаролик касбини эгаллаганлари тақдирда биринчи тоифа заҳирага ўтказиладилар.

Ҳарбийлар рўйхатига олинган хотин-қизлар иккинчи тоифадаги заҳирада бўладилар.

3. Заҳирага ўтказилган шахслар вақти-вақти билан тиббий кўрикдан ўтишга юборилишлари мумкин. Бунда ҳарбий хизматни ўтамаган ҳолда саломатлигига кўра заҳирага ўтказилган ҳарбий хизматчилар 27 ёшга тўлгунга қадар ҳарбий хизматга яроқли деб топилсалар, чақирилувчиларнинг рўйхатига қайта киритилиб, улар умумий асосларда муддатли ҳарбий хизматга чақирилишлари лозим.

28-модда. Заҳирада бўлиш ёшининг чегараси. Заҳира даражалари

1. Заҳирадаги ҳарбий хизматга мажбурлар ёшига қараб уч даражага бўлинади. Учинчи даража заҳирада бўлиш ёшининг чегараси умуман заҳирада бўлиш ёшининг чегараси ҳисобланади.

2. Аскарлар, сержантлар ва старшиналар, прапоршчиклар ва мичманларнинг заҳирада бўлиш ёшининг чегараси қуйидагичадир:

биринчи даражадагилар учун — 35 ёшгача;

иккинчи даражадагилар учун — 45 ёшгача;

учинчи даражадагилар учун — 50 ёшгача.

3. Офицерлар таркибидан бўлган шахслар заҳирада қуйидаги энг юқори ёшгача бўладилар:

Ҳарбий унвонлар	Ёш чегараси		
	1-даражадаги заҳира	2-даражадаги заҳира	3-даражадаги заҳира
Кичик офицерлар	45	50	55
Катта офицерлар	50	55	60
Олий офицерлар	55	60	65

4. Ҳарбий хизматга мажбур хотин-қизлар, ўзларига берилган ҳарбий унвондан қатъий назар,учинчи даражадаги заҳирада бўладилар. Уларнинг заҳирада бўлиш ёшининг чегараси қуйидагича белгиланади:

офицерлар таркибига кирувчи шахслар учун — 50 ёш;

бошқа ҳарбий хизматга мажбур хотин-қизлар учун — 40 ёш.

29-модда. Йиғинларда қатнашиш

1. Ҳарбий хизматга мажбурлар заҳирада бўлиш вақтида: ўқув (синов) машқларига ва махсус машқларга чақириладилар.

Йиғинларга чақирилган ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий хизмат шарт-шароитларидан келиб чиқадиган ҳуқуқ ва мажбуриятлари ушбу Қонун ва «Ҳарбий хизматчиларнинг мақоми, уларнинг ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимояси тўғрисида»ги Қонун билан белгиланади.

2. Офицерлар таркибига кирувчи ҳарбий унвонларга эга бўлмаган ҳарбий хизматга мажбурлар, заҳирада бўлиш вақтларида йиғинларга қуйидаги муддатларга чақириладилар.

Даража	Ўқув машқлари йиғини муддатлари
биринчи даража	ҳар бири бир ой муддатли иккита йиғинга
иккинчи даража	ҳар бири бир ой муддатли иккита йиғинга
учинчи даража	бир ой ўқув машқлари йиғини

Заҳирадаги офицерлар таркибига кирувчи шахслар заҳирада бўлиш вақтларида қуйидаги муддатларга ўқув йиғинларига чақирилишлари мумкин:

Даража	Ўқув машқлари йиғини муддати
1 даража	уч йил давомида — бир ойгача муддатга
2 даража	ҳар бири бир ой муддатли икки йиғинга
3 даража	бир марта бир ойлик йиғинга

3. Ҳарбий мажбурларнинг йиғинларини ўтказиш муддати ва вақти ушбу Қонунга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги томонидан белгиланади.

4. Ҳарбий хизматга мажбурлар йиғинлар оралиғидаги даврда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлайдиган Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг режасига биноан 10 кунлик муҳлатга синов йиғинига жалб этилишлари мумкин.

5. Заҳирада бўлиш вақтида жами йиғинларнинг умумий вақти 4 ойдан ошмаслиги керак. Бунда ҳарбий унвон олиш учун тайёргарлик йиғинида бўлиш вақти ҳам заҳирадаги офицерларнинг йиғинларда иштирок этиши умумий муддатига қўшилади.

6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан ҳарбий хизматга мажбурлар Ўзбекистон Республикасининг тинч ҳаёт фаолиятига таҳдид солиши мумкин бўлган фавқулодда вазиятнинг олдини олиш ёки унинг оқибатларини тугатиш учун 2 ойгача муддатга махсус йиғинларга чақирилишлари мумкин.

7. Йиғинларга чақирилган ҳарбий хизматга мажбурлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси белгилаган тартибда ва миқдорларда нақд пул билан таъминланадилар. Йиғинда бўлишнинг бутун даврида, шу жумладан йиғин ўтказиладиган жойга бориш ва у ердан орқага қайтиш учун кетадиган вақт давомида уларнинг эгаллаб турган лавозимлари (ишлари) сақлаб турилади ва уларга иш жойидан ўртача иш ҳақи тўланади.

Уқтириб ўтилган шахслар йиғинга бориш тўғрисидаги чақириқ қоғозини олган кундан бошлаб то йиғиндан қайтгунга қадар ишдан бўшатилиши мумкин эмас, корхона, муассаса ва ташкилот тўлиқ тугатилган ҳоллар бундан мустаснодир. Бундай ҳолларда ҳарбий хизматга мажбурларга тааллуқли иш ҳақи ёки бошқа моддий тўловлар тугатилган корхона, муассаса ёки ташкилот ёхуд уларнинг ҳуқуқий вориси томонидан тўланади.

Шахсий секторда ишлаётган ҳарбий хизматга мажбурларни йиғинларга чақириш тартиби, шунингдек улар йўқлигида ишлаб чиқаришга етказилган зарар учун товон тўлаш йўл-йўриқлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгилаб берилади.

Башарти, ҳарбий хизматга мажбур шахс йиғин вақтида бетоб бўлиб қолса ва йиғинлар тугаганидан кейин ҳам бетоб бўлса, унинг иш жойи ва лавозими сақланади, йиғин тугаган кундан бошлаб эса — унга иш ҳақи ўрнига амалдаги қонунларга мувофиқ меҳнат қобилиятини вақтинчалик йўқотганлик нафақаси тўланади.

30-модда. Ўқув машқлари йиғинида иштирок этишдан озод қилиш

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган рўйхат бўйича бронлаб қўйилган ҳарбий хизматга мажбурлар ўқув машқлари йиғинида қатнашишдан озод қилинадилар.

31-модда. Заҳирадаги ҳарбий унвонларни бериш

Ўқув машқлари йиғинида иштирок этиб, таълим дастури бўйича синовларни муваффақиятли топширган ҳарбий хизматга мажбурларга «Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташи тўғрисида»ги Низомда белгиланадиган тартибда заҳирадаги подполковник унвонигача (полковник унвони ҳам шунга киради) навбатдаги ҳарбий унвонлар берилиши мумкин.

32-модда. Ҳарбий хизматга мажбурларни истеъфодагилар ҳисобига ўтказиш

Заҳирада бўлиш ёшининг чегарасига етган, шунингдек ҳарбий-врачлар комиссияси ҳарбий хизматга яроқсиз деб топган ҳарбий хизматга мажбурлар ҳарбий рўйхатидан чиқарилиб, истеъфодагилар ҳисобига ўтказиладилар.

VI боб. ҲАРБИЙ ХИЗМАТГА МАЖБУРЛАР ВА ЧАҚИРИЛУВЧИЛАРНИНГ ҲАРБИЙ РЎЙХАТГА ҚИРИТИЛИШИ

33-модда. Ҳарбий рўйхатга киритишнинг умумий қоидалари

Ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчилар ҳарбий рўйхатга киритилишлари лозим. Ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларни ҳарбий рўйхатга киритиш давлатнинг мавжуд бўлган ва ҳарбий хизматга яроқли чақирилувчиларининг ҳисобини олиш ва таҳлил этиш умумдавлат тизими ҳисобланади. Ҳисобга олиш тизимининг амал қилиши Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, вилоят, ноҳия ва шаҳар ҳокимликлари томонидан таъминланади.

Ҳарбий хизматга мажбурларнинг ва чақирилувчиларнинг барчасини ҳарбий рўйхатга киритиш ишлари уларнинг турар жойларида ўтказилиб, умумий, махсус, шахсий-сифат кўрсаткичи ва шахсий-бошланғич рўйхатга бўлинади.

34-модда. Умумий ва махсус рўйхат

Умумий ҳарбий ҳисобда чақирилувчилар, шунингдек, сафарбар этиш даврида ва уруш вақтида халқ хўжалиги учун бронлаштириб қўйилмаган ҳарбий хизматга мажбурлар бўладилар.

Сафарбар этиш даври ва уруш вақтида халқ хўжалиги учун бронлаштириб қўйиладиган ҳарбий мажбурлар ҳарбийларнинг махсус рўйхатида бўладилар.

35-модда. Шахсий-сифат кўрсаткичи рўйхати ва шахсий-бошланғич рўйхат

Ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларнинг шахсий-сифат кўрсаткичи рўйхатини юритиш ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари идораларига юклатилади.

Мудофаа ишлари идоралари йўқ бўлган қишлоқ жойларида, шаҳарлар ва посёлкаларда ҳарбий хизматга мажбурлар ҳамда чақирилувчиларнинг шахсий-бошланғич рўйхатини юритиш ишлари тегишли ҳокимликлар томонидан амалга оширилади.

Ишловчи ёки таълим олаётган ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларни номма-ном рўйхатга олиш қайси идорага бўйсуниши, мулкчилик шакли ва хўжалик юритиш шарт-шароитларидан қатъий назар корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва ўқув юртлари томонидан амалга оширилади.

36-модда. Ҳарбий рўйхатга киритиш ва ундан чиқариш

1. Ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирув бўйича хизмат қилиб заҳирага бўшатилган шахслар ҳарбий рўйхатдан расмийлаштирилиш учун турар жойларга қайтиб келганларидан кейин 3 кунлик муддат ичида мудофаа ишлари тегишли идораларида ҳозир бўлишлари шарт.

2. Турар жойи бир ярим ойдан кўпроқ муддатга ўзгаргани, уч ойдан кўпроқ муддатга хизмат сафари, ўқиш, таътил ёки даволанишга боргани тақдирда ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчилар турар жойларидаги ҳарбий рўйхатдан чиқишлари, янги турар жойга (доимий ёки вақтинчалик) келганларидан сўнг ўн кунлик муддат ичида ҳарбий рўйхатдан ўтишлари лозим.

Уруш вақтида ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларнинг ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари бўлими бошлиғининг рухсатисиз доимий истиқомат жойидан бошқа жойга кетиши ман этилади.

3. Ушбу модданинг 2-бандида уқтириб ўтилган ҳолларда ҳарбий рўйхатдан чиқиш ва ҳарбий рўйхатдан ўтишни расмийлаштириш учун ҳарбий хизматга мажбурлар уй-жойдан фойдаланиш идорасига ҳарбий билетларини топширишлари лозим.

Қишлоқ жойига келган ёки у ердан кетаётган ҳарбий хизматчилар ҳарбий рўйхатдан ўтиш ёхуд ҳарбий рўйхатдан чиқишни расмийлаштириш учун ҳарбий рўйхатга доир ҳужжатлари билан тегишли ҳокимликка шахсан келишлари лозим.

Заҳирадаги офицерлар ҳарбий рўйхатдан чиқиш ёки ҳарбий рўйхатдан ўтишни расмийлаштириш учун ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари бўлимига шахсан келишлари лозим.

4. Олис ва бориш қийин бўлган аҳоли пунктларида истиқомат қилувчи заҳирадаги офицерларни ҳарбий рўйхатга киритиш ва ҳарбий рўйхатдан чиқаришни расмийлаштириш ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари бўлими белгилайдиган тартибда шахсий-бошланғич ҳисобни юритиш вазифаси зиммасига юклатилган тегишли ҳокимликлар амалга оширишлари мумкин.

5. Қуйидаги фуқаролар:

а) врачлар комиссияси томонидан ҳарбий хизматга яроқсиз деб топилган фуқаролар ҳарбий рўйхатдан чиқарилган ҳолда;

б) заҳирада бўлиш ёшининг чегарасига етган фуқаролар;

в) ҳарбий хизматга чақирилган ёки қабул этилган фуқаролар,

г) бошқа доимий истиқомат жойига жўнаб кетган фуқаролар;

д) вафот этган фуқаролар ҳарбий рўйхатдан чиқарилишлари лозим.

37-модда. Давлат идоралари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва ҳарбий хизматга мажбурларнинг ҳарбий рўйхат қоидаларига риоя этиш борасидаги вазифалари

1. Шахсий-бошланғич рўйхат юритиш вазифаси юклатилган ҳокимликлар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва ўқув юртларининг раҳбарлари мудофаа ишлари идораларининг талабига биноан ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларни чақирилаётганликларидан воқиф этишлари ҳамда уларнинг чақирув бўйича ўз вақтида ҳозир бўлишларини таъминлашлари шарт.

2. Ички ишлар идоралари: ҳарбий рўйхатга доир ҳужжатларда мудофаа ишлари идораларининг ҳарбий рўйхатга олинганлик ёки ундан чиқарилганлик тўғрисидаги белгилари бўлган тақдирдагина ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларни турар жойларида рўйхатга олишлари ёки рўйхатдан чиқаришлари;

чақириш ёшига етмаганларни ҳарбий рўйхатга олишда, фуқароларнинг ҳарбий хизматга (йиғинларга) чақирувини ўтказишда, ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчилар ҳарбий рўйхат қоидаларига риоя этишлари устидан назорат қилишда ва ҳарбий рўйхатнинг белгиланган қоидаларини бузувчи ҳарбий хизматга мажбурлар ҳамда чақирилувчиларни аниқлашда мудофаа ишлари идораларига ёрдам кўрсатишлари ва кўмаклашишлари;

умумий ҳарбий мажбуриятни, шунингдек муқобил хизматни ўташдан бўйин товлаган шахсларни қидириб топиш, ушлаш ва мудофаа ишлари идораларига етказиб келишни ташкил этишлари шарт.

3. Фуқаролик ҳолати ҳужжатларини қайд этиш идоралари ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчилар ўз фамилияси, исми, отасининг исмини ўзгартирганлиги тўғрисида, фуқаролик ҳолатини қайд ҳужжатларига уларнинг туғилган куни ва жойига ўзгартиришлар киритилганлиги ҳақида, шунингдек ҳарбий хизматга мажбур ёки чақирилувчиларнинг вафоти қайд этилган ҳоллар тўғрисида етти кунлик муддат ичида ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари бўлимларига маълум қилишлари шарт.

4. Суриштирув ва дастлабки тергов идоралари суриштирув ва дастлабки тергов олиб борилаётган ишга дахлдор бўлган чақирилувчилар тўғрисида, судлар эса суд қараб чиқаётган жиноий ишга дахлдор хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларга дахлдор бўлган қонуний кучга кирган ҳукмлар тўғрисида ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари бўлимларига етти кунлик муддат ичида маълум қилишлари шарт.

Озодликдан маҳрум этилган (шу жумладан шартли маҳкум этилган) ҳарбий хизматга мажбурларнинг ҳарбий билетлари ва чақирилувчиларнинг гувоҳномалари судлар томонидан тегишли мудофаа ишлари бўлимларига юборилади.

5. Врачлардан иборат меҳнат эксперт комиссиялари қайси гуруҳ ногирони эканлигидан қатъий назар, ногирон деб топилган барча ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчилар тўғрисида тегишли ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари бўлимларига етти кунлик муддат ичида маълум қилишлари шарт.

Чақирув ўтказилаётган вақтда даволаш муассасалари даволаш учун қабул қилинган чақирув ёшидаги барча фуқароларни уч кунлик муддат ичида тегишли ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари бўлимларига маълум қилишлари шарт.

6. Уй-жойлардан фойдаланиш идораларининг раҳбарлари ва уй эгалари тегишли мудофаа ишлари бўлими ва ҳарбий рўйхатни юритиш вазифаси юклатилган ҳокимликнинг талабига биноан ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларга доир уй дафтарлари, турар жойда рўйхатдан ўтказишга доир варақалар, ҳарбийлар рўйхатига доир ва бошқа ҳужжатларни тақдим этишлари, шунингдек ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларни мудофаа ишлари бўлимларига чақиртирилганликларидан воқиф этишлари шарт.

7. Оилавий шароитлари, сиҳат-саломатликлари, турар жойлари, маълумотлари, иш жойлари ва лавозимлари ўзгаргани тақдирда ҳарбий хизматга мажбурлар ҳамда чақирилувчилар ўзлари ҳарбий рўйхатда турган жойдаги идорага етти кунлик муддат ичида маълум қилишлари шарт.

VII боб. САФАРБАРЛИК БЎЙИЧА ЧАҚИРИШ ВА ҲАРБИЙ ХИЗМАТДАН БЎШАТИШ ТЎҒРИСИДА

38-модда. Уруш вақтида сафарбарлик бўйича ҳарбий хизматга чақириш ва ундан кейинги чақириқлар

1. Ўзбекистон Республикасига қарши қилиниши эҳтимол тутилган ҳарбий ҳужумнинг олдини олиш ва тажовузга қуролли зарба бериш мақсадида умумий ва қисман сафарбарлик эълон қилинганда зарур миқдордаги ҳарбий хизматга мажбурлар заҳирадан ҳарбий хизматга уч ойгача муддатга чақирилади. Бу муддат Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши томонидан узайтирилиши мумкин.

Фуқароларни уруш вақтида сафарбарлик бўйича ҳарбий хизматга чақириш ва ундан кейинги чақириқлар Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши томонидан тасдиқланадиган Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонлари асосида ўтказилади.

2. Сафарбарлик эълон қилинганида ҳарбий хизматда ва ҳарбий йиғинларда бўлган барча фуқаролар махсус фармойиш берилгунига қадар ушлаб туриладилар, ҳарбий хизматга мажбурлар эса ҳарбий хизматга чақириладилар. Ҳарбий хизматчиларнинг таътиллари тўхтатилади. Ҳарбий хизматга мажбурлар ўзлари ҳарбий рўйхатга олинган жойдаги ноҳия (шаҳар) мудофаа ишлари бўлимига, ҳарбий хизматчилар эса ўзлари хизмат ўтаётган жойга келишлари шарт. Сафарбарлик эълон қилинганида ноҳия чақирув комиссияларининг чақирув ёшидаги фуқароларни чақириш муддатини кечиктириш ва уларни чақиришдан озод этиш тўғрисидаги қарорлари бекор қилинади. Кейинчалик чақирув муддатини кечиктириш ва чақиришдан озод этиш фақатгина саломатлигига кўра, махсус рўйхатда турганлигига қараб амалга оширилиши мумкин.

3. Уруш вақтида сафарбарлик эълон қилинганида ва ундан кейинги чақириқларда ҳарбий хизматга 17 ёшдан то ушбу Қонунда белгиланган заҳирада бўлиш ёшидаги ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчилар ҳамда ҳарбий рўйхатда турмаган 18 ёшдан 45 ёшгача бўлган хотин-қизлар (16 ёшгача бўлган болалари бор хотин-қизлар бундан мустасно) чақирилишлари мумкин.

4. Уруш вақтида сафарбарлик бўйича ҳарбий хизматга чақириш ва ундан кейинги чақириқлар фақатгина мудофаа ишлари бўлимлари томонидан ўтказилади.

39-модда. Уруш вақтида сафарбарлик бўйича ҳарбий хизматга чақириш ва ундан кейинги чақириқлар муносабати билан фуқароларни моддий жиҳатдан таъминлаш

1. Уруш вақтида сафарбарлик бўйича ва ундан кейинги чақириқлар бўйича ҳарбий хизматга чақирилган фуқаролар билан иш (хизмат) жойида тўла ҳисоб-китоб қилинади, уларга амалда ишлаган вақтлари учун иш ҳақи, ишдан бўшаганда бериладиган нафақа ва фойдаланилмаган таътил учун товон тўланади.

Уруш вақтида сафарбарлик ва ундан кейинги чақириқлар бўйича ҳарбий хизматга чақирилган фуқароларнинг оилаларини давлат томонидан таъминлаш (ёрдам кўрсатиш ва пенсия) мавжуд қонунларга мувофиқ амалга оширилади.

40-модда. Сафарбарликдан бўшатиш

1. Сафарбарликдан бўшатиш Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши томонидан тасдиқланадиган Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига асосан амалга оширилади.

2. Ҳарбий хизматдан сафарбарликдан сўнг бўшатилаётган ҳарбий хизматчиларга давлат ҳисобидан тўлиқ кийим-кечак ва пойабзал берилади. Бундай ҳарбий хизматчиларни турар жойларига етказиб қўйиш, йўлда озиқ-овқат билан таъминлаш давлат ҳисобидан амалга оширилади.

41-модда. Фуқароларнинг умумий ҳарбий таълими

1. Ўзбекистон Республикаси

• ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН •

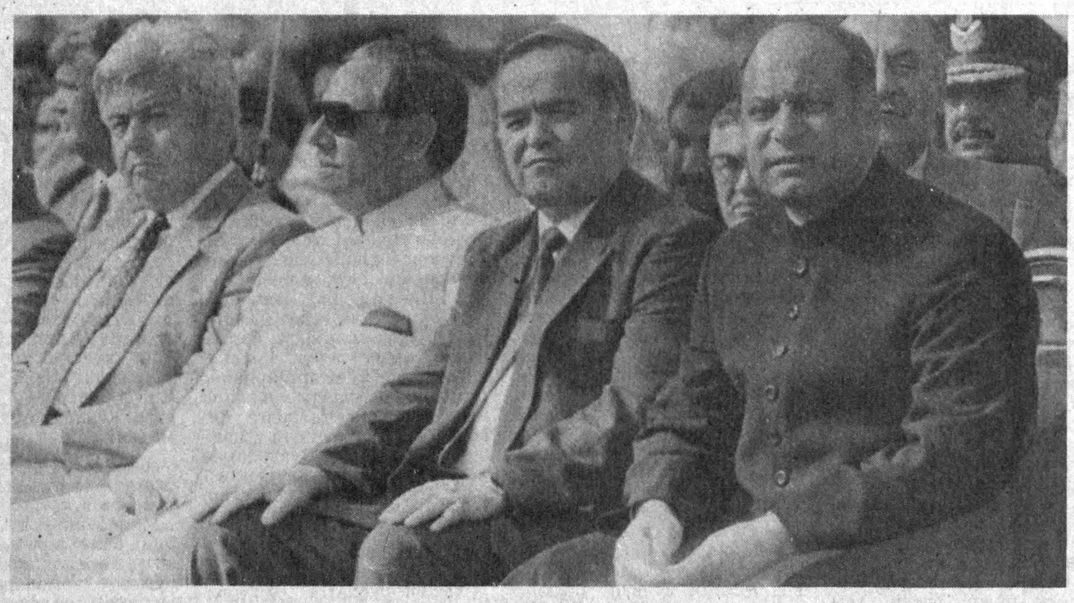

Ислом Каримов ва Муҳаммад Навоз Шариф Покистон мустақиллигининг 45 йиллик байрами тантаналарида.

2. «ЎЗБЕКИСТОН — ЎРТА ОСИЁДАГИ ЭНГ ЙИРИК ШЕРИГИМИЗ»

Шавкат ЯҲЁЕВ

УЗОҚ ВА ЯҚИН ПОКИСТОН

ПОКИСТОНГА ташрифимиз чоғида билдирилган ана шу фикр бизни ғоятда мамнун этди. Ҳа, Покистон томони Шарқ минтақасида Ўрта Осиёдаги аҳолиси энг зич Ўзбекистон келгусида савдо соҳасида энг йирик шерик бўлиб қолишига ишонч кўзи билан қарамоқда. Мусулмонлар дунёсида жуда катта обрў қозонган Покистон бизга кўп масалаларда бағрини кенг очишга ҳозиру нозир эканлигига амин бўлдик.

Бизни мамнун қилган яна бир нарса шуки, мустақил Ўзбекистонимизнинг Шарқда тобора салмоқли мавқега эга бўлиб бораётганига Покистонда бўлган чоғимизда гувоҳ бўлдик. Республикамиз Президенти И. Каримов билан Покистон Ислом Республикасининг Бош вазири Муҳаммад Навоз Шарифнинг фикрлари ҳар жиҳатдан бир-бирларига ҳамоҳанг бўлганлиги ҳам фикримизнинг яққол далилидир. Айниқса, Афғонистон, Тожикистондаги аҳвол хусусида, кузатувчиларнинг таъкидлашича, улар ғоятда ташвишланиб гапирдилар. Тинчлик — бу мамлакатлар тараққиётини таъминлайдиган жуда катта омилдир. Негаки, Тошкентга йўл Афғонистон орқали ўтади. Афғонистон эса ҳозир нотинч. Покистон Ўзбекистон билан амалий борди-келдилар қилиши учун Афғонистондаги вазиятни тинчлантириш, Афғонистон яхлитлигини сақлаб қолиш билан боғлиқ барча муаммоларни ташқаридан ҳеч қандай аралашувсиз, тинч йўл билан ҳал этиш лозимлигини таъкидлаган Президентимиз И. Каримов фикри ҳам Покистон томонига маъқул тушди. Ўзбекистон ҳам, Покистон ҳам Афғонистон орқали ўтган йўл қатновини иложи борича тезроқ ишга солишдан манфаатдордирлар.

Ташриф чоғида жуда муҳим иқтисодий битимлар имзоланганлигини айтиб ўтган эдик. Бу битимларни бажариш Покистонга минтақада жуда муҳим савдо шериги бўлиш имконини беради. Покистон матбуотида ҳам бу битимларнинг аҳамияти атрофлича ёритилди. Покистон келгусида Ўрта Осиё билан савдо-сотиқ муносабатлари янада ривожланишига катта умид боғламоқда. Ўрта Осиё республикаларининг мустақил бўлганликлари етмиш йилдан зиёдроқ вақт ичида узилган алоқаларни яна тиклашга кенг имкониятлар очиб берди. Ўрта Осиё республикаларининг ўзлари ҳам Покистон орқали хорижий мамлакатларга ўз маҳсулотларини жўнатишлари ва улардан маҳсулот келтиришлари мумкин. Карочи порти бу жиҳатдан бизга ҳар томонлама қулайдир. Негаки Қора денгиздаги Одесса порти Ўзбекистондан уч ярим минг километр узоқликда туради. Карочи порти эса биздан бор-йўғи 2 ярим минг километр олисдир. Покистон Ўзбекистонга ана шу портдан фойдаланиш имконини бермоқда. Энди ҳар икки мамлакат учун битта шоҳ кўча қурилишини тезроқ тугаллаш вазифаси қолди, холос. Покистон биргина биз билан эмас, балки Ўрта Осиёдаги бошқа республикалар — Тожикистон, Туркманистон билан ҳам савдо-сотиқ соҳасида ҳамкорлик қилиш истагидадир. Хуллас, ташриф вақтида тузилган битимлар Ўзбекистон учун ҳам, Покистон учун ҳам жуда фойдали бўлди.

Эндиликда ҳар икки мамлакат ўртасида янги истиқболлар очилмоқда. Ҳар икки томон ҳам етмиш йил мобайнида бой берилган кўпгина имкониятларни қайта тиклашга, ўз тараққиёт суръатларини жадаллаштиришга интилади. Покистон ҳам ва бошқа мусулмон мамлакатлари ҳам иқтисодий соҳада тараққиётни иложи борича тезроқ жадаллаштиришларига ҳозир катта имкониятлар мавжуддир. Ўрта Осиёдаги мусулмон мамлакатлари коммунистик тазйиқ остида ўзларининг жуда катта кучғайратларидан тўла фойдаланиш имконига эга бўлмай келган эдилар. Мана эндиликда улар мустақил бўлгач ўз ерларининг ҳақиқий хўжайини бўлдилар. Бу мамлакатлар Покистон ва бошқа мусулмон мамлакатлари билан ҳамкорликда тараққиёт йўлидан жуда тез бориш имконига эга бўлдилар. Шу муносабат билан ислом дунёси Покистонга катта умид боғламоқда. У ўзаро ҳамкорликка ҳозиру нозир мамлакатдир. Албатта бундан унинг ўзи ҳам манфаатдор.

ЎРТА Осиё республикалари ичида Ўзбекистон Покистон билан ўзаро иқтисодий ҳамкорликка барвақт киришганлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиздир. Ўзбекистон республикаси жаҳон миқёсида ўзини фаолроқ намоён этаётгани жуда қувончлидир.

Мана биз ҳозир ўз уйимиздамиз, кундалик турмуш қувонч ва ташвишлари билан яшамоқдамиз. Аммо Покистонга ташрифимизнинг аҳамияти ҳақида ўйлаганда ҳаяжонланмай бўлмайди. Биз мустақилликнинг нақадар катта тарихий аҳамиятга эга эканлигини ана шу дўст мамлакатга борганимизда яна бир бор чуқур ҳис этдик. Покистоннинг мустақиллик куни тантаналарида иштирок этганимизда Ўзбекистон ва Покистон халқларини қадимий маданий анъаналар қанчалик узвий боғлаб турганлигини кўрдик. Ҳар икки мамлакатни бошқа соҳаларда ҳам кўп йиллик бой тарихимиз бир-бирига боғлаб турганлигини ҳис этдик. Улар ўртасидаги муносабатларнинг ривожланиши эса иккала мамлакат халқларига катта фойда келтириши шак-шубҳасиздир. Энди етмиш йилдан ортиқроқ вақт мобайнида оёқ-қўли боғланиб келган Ўзбекистонимиз чинакам мустақилликка эришган экан, бу мустақилликни амалий ишлар билан мустаҳкамламоғимиз даркор. Шундай бир ўй мени кўп безовта қилади: биз ҳадеб кечаги кунимизни ёмонлайверамиз. «Турғунлик» даврини ва бошқа йилларни қоралаганимиз қоралаган. Ёки бўлмаса, ўтмишни, буюк бобокалонларимизни мақтаганимиз-мақтаган. Менимча бундай йўл тутиш яхшиликка олиб келмаса керак. Покистонда бўлганимизда негадир менга ана шу ўйлар тинчлик бермасди. Биз агар мустақиллигимизни астойдил, амалий ишлар билан мустаҳкамламоқчи бўлсак, бугунги кунимиз — унинг муаммолари, қийинчиликлари, уларни ҳал этиш йўллари ҳақида кўпроқ жон куйдиришимиз керак. Ўзбекистон Президенти И. Каримов ва республика ҳукумати бугунги кунда айнан ана шу етилиб турган муаммоларни ҳал этиш, келажакни кўзлаб иш тутиш йўлидан бормоқдалар. Покистонга сафаримиз иқтисодиёт, сиёсат соҳаларида ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган экан, бу учрашувнинг тенглик, озодлик, бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик ва ҳар икки томон учун ҳам ўзаро фойдалилик асосида ўтганлигини мамнуният билан қайд этиш лозим. Шуниси диққатга сазоворки, Ўзбекистон Шарқда ҳам, Ўрта Осиёда ҳам фақат тинчликни мустаҳкамлашни истайди. Иқтисодиётни мустаҳкамлашнинг энг катта омили бўлган тинчликни ҳар томонлама мустаҳкамлаб бориб, Ўзбекистон минтақанинг иқтисодий жиҳатдан равнақ топишига ҳам ҳар жиҳатдан кўмаклашади. И. Каримов ниҳоятда ишонч билан айтганларидек, Покистонга сафаримиз иккала мамлакат ўртасидаги самимий ва дўстона муносабатларни янада ривожлантиришга хизмат қилажак.

Суратни Р. ҒОФУРОВ олган.

(Давоми бор).

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

УМУМИЙ ҲАРБИЙ МАЖБУРИЯТ ВА ҲАРБИЙ ХИЗМАТ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 2-, 3-бетларда).

15 ёшдан 55 ёшгача бўлган — эркаклар;

болалари бўлмаган ёки болалари 8 ёшдан катта бўлган 18 ёшдан 45 ёшгача бўлган — хотин-қизлар жалб этиладилар.

Фуқароларнинг умумий ҳарбий таълими ишлаб чиқаришдан ёки ўқишдан ажралмаган ҳолда, иш, ўқиш ёки турар жойларда амалга оширилади.

2. Умумий ҳарбий таълимни ташкил этиш ва унга раҳбарлик қилиш Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳамда маҳаллий ҳокимият идоралари зиммасига юклатилади. Вазирликлар ва идоралар, давлат бошқарувининг бошқа марказий идоралари, ҳокимиятлар, корхона, муассаса ва ташкилотлар Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги билан биргаликда зарур ўқув-моддий базани яратадилар, ҳарбий таълим раҳбарларининг танловини ва уларни тайёрлашни таъминлайдилар.

3. Умумий ҳарбий таълимни ўтказиш тартиби ва бу таълимдан озод этиладиган шахслар доираси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

VIII боб. «УМУМИЙ ҲАРБИЙ МАЖБУРИЯТ ВА ҲАРБИЙ ХИЗМАТ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУННИ БУЗГАНЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК

42-модда. «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ги Қонунни бузганлик учун мансабдор шахслар ва фуқароларнинг жавобгарлиги

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларида хизмат қилиш республика ҳар бир фуқаросининг муқаддас бурчидир.

Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ҳарбий хизматдан бўйин товлаганлари Маҳкамаси республика бюджетидан ажратиб берадиган маблағлар, шунингдек маҳаллий бошқарув идоралари бюджетидан ажратиладиган маблағлар ҳисобидан пул ва моддий-техника билан таъминланади.

3. Уруш вақтида сафарбарлик ўтказиш режаларини тўлиқ ва сифатли бажариш учун вазирликлар, идоралар, муассасалар, корхоналар ва ташкилотлар, ўқув юртлари, жамоа хўжаликлари, шўро хўжаликлари, кооперативлар тегишли ҳокимиятларнинг қарорига биноан тинчлик вақтида мудофаа ишлари бўлимлари билан биргаликда ҳарбий хизматга мажбурларни хабардор этиш пунктларини, халқ хўжалиги техникасини тўплаш пунктларини ташкил этадилар, асосий иш жойидаги вазифаларидан озод этмаган ҳолда ана шу пунктларнинг шахсий таркибини бутлайдилар.

4. Чақирув ёшига етмаганларни ҳарбий рўйхатга олиш ва фуқароларни ҳарбий хизматга ёки йиғинларга чақириш, фуқароларни тиббий кўрикдан ва такрорий кўрикдан ўтказиш, шунингдек чақирилганларни ҳарбий хизматга яроқли ёки яроқсиз эканлигини аниқлаш вазифаларини бажаришга жалб этилган мудофаа ишлари идоралари ҳузуридаги чақириш ёшига етмаганларни чақириш участкаларида қайд этиш комиссиялари аъзоларининг, чақирув комиссиялари ва врачлар комиссиялари аъзоларининг, врачлар ва ўрта тиббиёт ходимларининг, ёрдамчи ходимлар ва хизмат кўрсатувчи ходимларнинг иш жойи лавозими ва ўртача иш ҳақи юқорида уқтириб ўтилган ишлар бажарилишининг бутун даврида сақлаб қолинади.

Уқтириб ўтилган комиссиялардаги ишга жалб этилган тиббиёт ходимларини сақлашга кетадиган ҳаражатлар маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

Башарти, юқорида уқтириб ўтилган шахслар ўз зиммаларига юклатилган вазифаларни доимий истиқомат жойларидан ташқарида бажарсалар, уларнинг истиқомат жойларидан иш жойларига бориш ва орқага қайтиш, ўй-жойга ижарага олиш билан боғлиқ харажатлари мудофаа ишлари идораларининг тақдимига кўра тегишли ҳокимиятлар томонидан қопланади, уларга хизмат сафарлари учун белгиланган меъёрлар бўйича суткалик ҳақ тўланади.

44-модда. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазири, Миллий хавфсизлик хизмати Раисининг ваколатлари

Қуролли Кучларга, Миллий хавфсизлик хизматининг чегара қўшинларига, Ички ишлар вазирлигининг ички қўшинларига ва республиканинг бошқа ҳарбий тузилмаларига чақириш ва улар сафидан бўшатиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан амалга оширилади.

Ушбу қонуннинг 6, 19 ва 26-моддаларида назарда тутилган Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирининг ҳуқуқлари тегишинча Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазири, Миллий хавфсизлик хизмати Раисига ҳам берилади.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг, Миллий хавфсизлик хизмати Раисининг ҳарбий мажбуриятларни бажариш ва ҳарбий хизматни ўташ тартибига доир чиқарадиган меъёрий ҳужжатлари ушбу Қонуннинг талабларига зид бўлмаслиги керак.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 3 июль.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг қарори

«УМУМИЙ ҲАРБИЙ МАЖБУРИЯТ ВА ҲАРБИЙ ХИЗМАТ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИ АМАЛГА ҚИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни эълон қилинган дақиқадан бошлаб амалга киритилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ги Қонунининг 23-моддаси «а» банди Ўзбекистон Республикасидан ушбу Қонун қабул қилингунга қадар муддатли ҳарбий хизматга чақирилган ҳарбий хизматчиларга ҳам тааллуқли бўлади.

3. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси шу йилнинг 15 сентябрига қадар «Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташи тўғрисида»ги Низомни ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

4. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги икки ой муддат ичида «Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларида тиббий кўрик тўғрисида»ги Низомни ишлаб чиқсинлар ва тасдиқласинлар.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ИУЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 3 июль.

• *Спорт*

КУЧЛИЛАР АНИҚЛАНМОҚДА

● Республика пойтахтида шахмат бўйича ўсмирлар ўртасида ўтказилаётган Ўзбекистон чемпионатида кучлилар сараланмоқда.

Саксон нафар шахматчи иштирок этаётган мусобақа икки гуруҳда давом этмоқда. Биринчи гуруҳга кирганлар орасида тошкентлик Низомиддин Муродов, Рустам Жамолов, Жаҳонгир Шокиров, Константин Ивановлар учтадан очко билан олдинда боришмоқда.

● ТОШКЕНТДАГИ Республика шахмат-шашка клуби биринчилиги учун ўтказилган мусобақа якунланди.

Дона суриш баҳсида Россия, Қозоғистон ва Ўрта Осиё республикаларидан жами 170 нафар шахматчи иштирок этди. Мусобақада Тошкент дорилфунунининг талабаси, спорт усталигига номзод Шавкат Ўролов маҳорат кўрсатди. У 11 имконияти дан 9,5 очко тўплаб ғалаба қозонди.

КЕЛГУСИ СОНЛАРДА ЎҚИЙСИЗ:

● ҲАЛИМА ХУДОИБЕРДИЕВА ИЖОДХОНАСИДА
● ФОТИМА АБДУЛЛАЕВА: ҲАБИБ АБДУЛЛАЕВ ҲАҚИДА ХОТИРАЛАР
● ИСТИБДОД ЗУЛМАТИДАГИ ЮЛДУЗЛАР
● АКС-САДО
АСАКАДА АВТОМОБИЛЬ ТУҒИЛМОҚДА, НОМИНИ СИЗ ҚЎЙИНГ, МУШТАРИЙ! («ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ», ШУ ЙИЛ 30 ИЮЛЬ), «ЎЗБЕК ТИЛИДА ҚАЧОН КИНО КЎРАМИЗ?» («ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ», ШУ ЙИЛ 12 АВГУСТ).
● «ШАКАР ОПЕРАЦИЯСИ» (ФЕЛЬЕТОН)

ГАЗЕТА МУЛОҚОТГА ЧОРЛАЙДИ

БОЙВАЧЧАЛИКМИ ЁКИ НОНКЎРЛИК?

● ТУИ — БУ ЎЗЛИГИНИ КЎРСАТИШ ЭМАС
● КУЁВЖУРАЛАР ВА КЕЛИНПОШШОЛАР «ПОЙГА»СИ
● ПУЛ ШУНЧАЛИК ҚАДРСИЗМИ?
● ТАНТИЛИКНИНГ ҲАМ ЧЕГАРАСИ БОР

Яқинда вилоят давлат таъминоти идорасининг масъул ходимларидан бири ўғлини уйлантирди. Камина унда иштирок этмасам ҳам довруғини эшитдим: ўзиям тўймисан — тўй бўлибди. Ноз-неъматлару ҳар хил тамадди, аччиқ-чучук ичимликлардан столлар ерга қапишиб кетай, дебди. Асли ўзбекмиз, бор будимизни тўйда сарфлаймиз, йиллаб йиғамиз-у, бир кунда сочамиз-қўямиз. Лекин, ўшанда ҳам ҳар ким холига яраша тўй қилади.

Албатта, тўкин-сочин тўйни пули мўмай одам қилади. Пули йўқнинг, қарз кўтарганнинг тўйи чоғроқ бир зиёфатга ўхшаб ўтади. Мен таъминот ходимининг тўйини ҳасад қилиб айтаётганим йўқ. Ахир, пули кўп бўлса нима қилсин...

Хоразмда келинни дугоналари билан битта енгил автомашинага, куёвни ҳам жўралари билан битта машинага, сиғмаганларини бошқа енгил машиналарга ўтказиб, кўча-кўйда айлантирадиган одат бор. Ҳар қалай, висол тўйи эмасми, келин-куёвнинг ҳам, дўстларининг ҳам боши осмонда бўлади бундай хушнуд дамларда.

Таъминот ходимининг куёвтўра ўғли, келинпошша ҳамда уларнинг дўстлари тушган машиналар Урганч шоҳкўчасини тўлдириб, масъудликдан дарак беришяпти. Гоҳ куёв тушган машина ғизиллаб олдинга ўтиб, келин ўтирган машинага тегиб кетгудай бир холатда йўл танобини тортади, гоҳ келинпошша тушган машина. Бу манзарани кўриб, иккала машина «Ана қоқилиб кетади, мана, қоқилиб кетади», дея эсхонаси чиқиб кетади, одамнинг жони халқумига келади кишининг. Машиналар шу кўйи ёнма-ён юргани ҳолда улардан бирининг ойнасидан қўлида «Шампанское» шишасини чангаллаб, ярим белигача бўй чўзиб куёвнинг жўраси, иккинчи машинадан эса худди шу алпозда келиннинг дугонаси фюжор узатиб чиқади. Тўкиб-сочиб вино қуйилади ва ралар тўғрисини айтганда деярлик ҳар бир келин-куёв тўйида содир этилади. Бундай одобсизларча машина қувишлар оқибатида кўнгилсиз ҳоллар юз бериб, нечта тўйхона азага айланмаган, кимлар кутилмаганда қурбон бўлиб оламдан ўтишмаган дейсиз?

Мен ҳикоя қилаётган васл тўйи пойгасида курада турмайдиган яна бир нонкўрлик «ижод» қилинди. Куёв ва унинг жўралари йўл-йўлакай 10 сўмлик ва 25 сўмлик пулларни ғижимлаб бўлса-да, (майли эди-я), чўқиштириб йўл-йўлакай сипқорилади. Шампан виносини сипқориш шаҳар тайёрагоҳи вокзали олдидаги «Самолёт ҳайкал» пойида ҳам тантанавор ва намойишкорона вазиятда ўтади. Фалокат ҳолатини келтириб чиқаришдан ҳоли бўлмаган бундай дилранжитар манзараларни ўйлаганда, ўн ва йигирма бешталикларни майдалаб, куёвтўра машинаси устидан сочиб юборишди. Куёв томоннинг «нозик пати» яна қизиб, бугал улар бир нечта эллик сўмликнинг баҳридан ўтишди. Қиз томондагилар яна қараб ўтиришмади: улар юзталикни йиртиб куёв машинаси пойига улоқтириб юборишди. «Бундай йиртиб пул сочиш манзараси «Аэропорт — темир йўл вокзали» оралиғидаги Ал-Хоразмий номли шох кўча бўйлаб хотамтойлик билан адо этилди. Манзарани кўрганлар йиртиб, тўртга бўлиб, келин тушган машина устига соча бошлашди. Келин ҳам, дугоналари ҳам кибор оилалардан бўлишса керак — куёвга садоқатларини изҳор этишди: улар ҳам бир неча ҳайратдан ёқа ушлашди. Ҳеч бунақаси бўлмаган эди. Тўғри, келин тушган машина куёвтўра хонадони олдига келиб тўхтаганида қариқартанг кампиршолар яхши ният билан келинпошша устига туршаклар, ширинликлар, чақа-тангалар сочиб, меҳмонни хурсандчилик билан кутиб олишади. Аммо, кўчада келин-куёвнинг пул йиртиб, беллашув қилганини шу пайтгача ҳеч ким эшитмаган эди. Ҳайрат мени ҳам бенхтиёр ўз домига олди.

Хўш, бу нимани оқибати? Пулимиз кейинги пайтларда беҳад қадрсизланиб, қимматини йўқотиб бораётганига қарши норозилик намойишими бу, ёҳуд тўйхоналар соҳибларининг ақчалари «оқиб турган дарё»лигидан нишонами? Ишончим комилки, ҳалол меҳнат қилиб, пешона тери эвазига топилган пул бундай қадрсизланмайди, бўлар-бўлмасга сочиб юборилавермайди. Йўқ, бу тантилик эмас, балки нонкўрликнинг очиқ-ойдин ифодаси, ёрқин намунасидир.

Э. МАДРАҲИМОВ,
«Ўзбекистон овози»нинг мухбири.

Редакциядан:

● Ушбу сатрларни ўқиб этингиз жунжикиб кетгани аниқ. Хўш, бу тўқликка шўхликми! Бойваччаликми ёки нонкўрликми! Шу воқеа ҳозирги шароитда замонга тўғри келадими! Ахир бу қандай синоат! Тўғри, бойваччалик ҳам эви билан-да! Агар пулингиз шунчалик ошиб-тошиб кетаётган бўлса, ана, марҳамат, етим-есирларга, болалар уйига, боқувчиси йўқ қарияларга, қариялар уйига хайрия қилинг, меҳр-шафқат кўрсатинг, хомийлик қилинг! Бекорга ҳадисларда шундай дейилмаган: «Нафақа ва садақа беришда аввал ўзингдан бошла. Агар бирор нарса ортса, аҳли аёлингга бер. Яна бирор нарса ортиб қолса қаридошларингга бер. Улардан ҳам ортса бошқаларга бер». Бернинг, бошқаларга...

Тунов куни Олой бозорида бир кампир нон сотаётганлардан илтижо билан бир бурда нон сўради. Кимдир раҳми келдими, бир дона нон узатди. Бечора кампир эса эринмай ерга ўтириб, қиблага қараганча ҳалиги нон узатганни дуо қилди...

Бундайлар бизда озми! Таъминот бўлими масъул ходими ишласа ёғли жойда ишлайди. Балки, ошиб-тошиб кетгандир. Буни бизга Хоразм вилояти ички ишлар органлари, прокуратура ходимлари ойдинлаштириб берар.

Лекин бундай дабдабали тўй қилиб, ўзбек халқининг расм-русумларини бузиб, уни оёқ ости қилишга, ҳозирда базўр кунини кўраётган кишилар қалбида ўксиниш, нафрат уйғотишга ким ҳуқуқ берди! Кўчада олатасир машина пойгаси ўйнаб, фалокат (авария) ҳолатини вужудга келтираётган бу бойваччаларни наҳотки ДАН (ГАИ) ходимлари тартибга чақира олмаса! «От минган отасини танимас» деганлари шуми ёки!..

Тўғри, қозоннинг кичкинаси ҳам тошади. Лекин, ўзидан кетиш ҳам шунчалик бўладими! Кейинги пайтда, яъни ҳозирги қимматчилик ва тақчиллик пайтида айрим бойваччалар ҳаддан ташқари тўй маросимларини ошириб-тошириб юборяётгани сир эмас. Ахир бу бошқаларнинг ғазабини келтирмайдими!

Бу редакцияга келаётган ягона «сигнал» эмас. Бундай хатлар жуда кўп. Ўз қўшнисига зўрлик қилиб, ерини тортиб олиш, зўрлаб номусига тегиш, «пул билан уриб йиқитиш», ўз бойваччалигини ошкора намойиш этиш ҳоллари йўқ эмас. Айтинг-чи буларнинг ҳаммаси ўзбекчиликка, мусулмончиликка тўғри келадими! Буларнинг ҳаммаси халқ нақлида айтилганидек, манманлик қилиб нетарасан, обрўйингдан кетарсан» деган гап эмасми!

Ҳа, «Камтар бўлсанг, ош кўп, манман бўлсанг, тош кўп.

Сиз бунга нима дейсиз, азиз муштарий! Сизнинг фикрингиз қандай!

Бош муҳаррир
Ш. Ё. УБАЙДУЛЛАЕВ.

● Бизнинг манзилгоҳимиз: 700000, ТОШКЕНТ — ГСП, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.
● Мурожаат учун телефонлар: Қабулхона — 32-55-15.
Ахборот-тижорат хизмати 32-54-14.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси.
Газета офсет усулида А—2 форматида босилади ● Босишга топшириш вақти — 21.00. топширилди — 21.00.
№ 168. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.